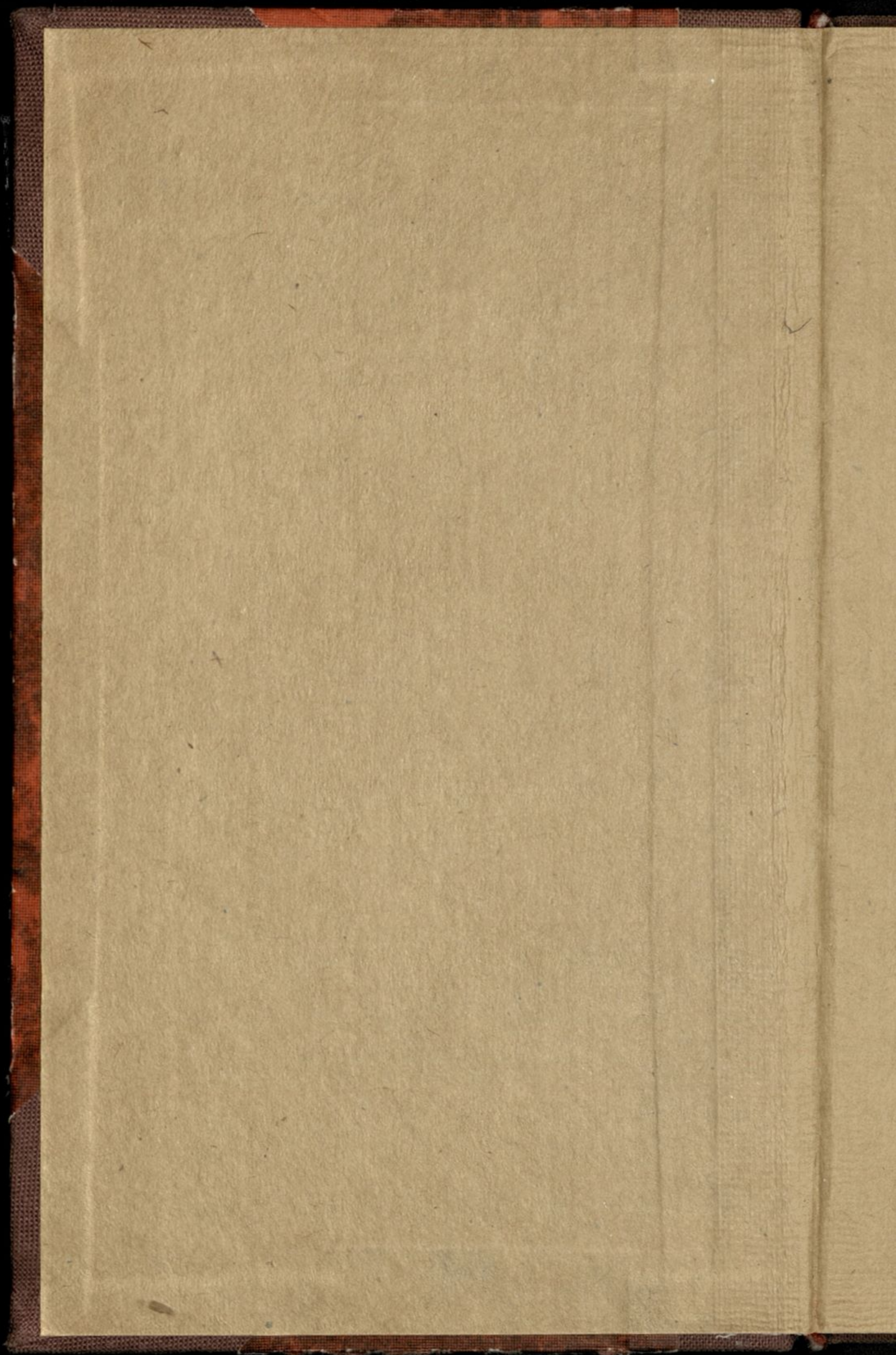

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

191504

7.

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

191504

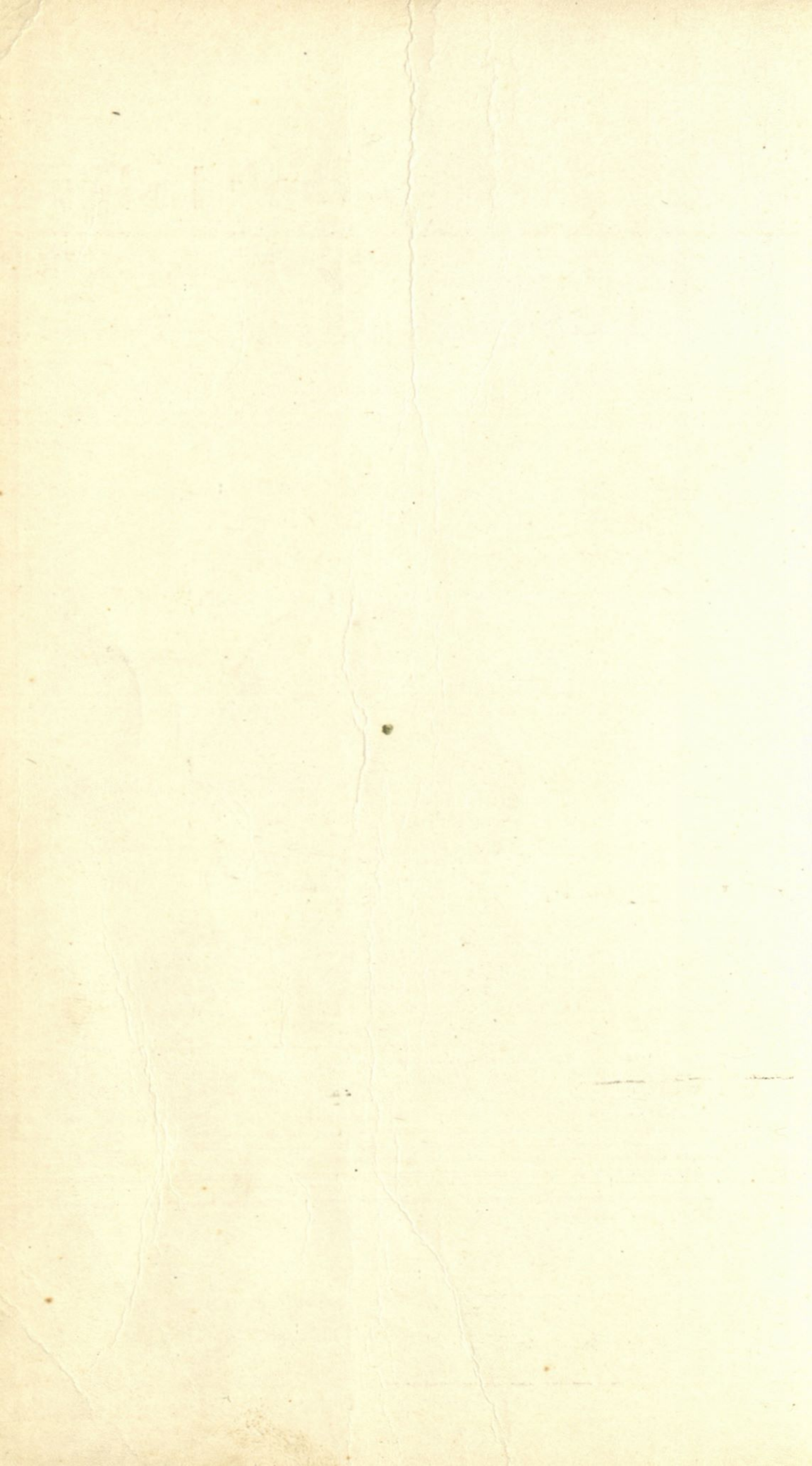
4.

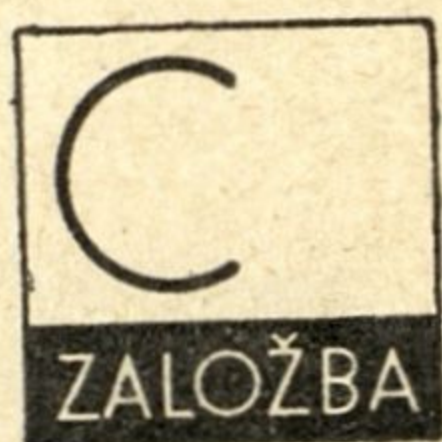
otrok in igra

slavica pogačnik-toličič

7 knjižnica za starše

Knjižnica za starše

Cankarjeva založba v Ljubljani 1966

Slavica Pogačnik - Toličič

Otrok in igra

+ 191504

191504

Q 45-5 / 1963

PREGLED VSEBINE

Otrok naj se igra: za zdrav telesni in duševni razvoj je otroku potrebna igra prav tako kot hrana in ljubezen staršev. Zanemarjanje teh otrokovih potreb mu povzroča čustvene motnje.

Otrokova igra in odrasli: otrokovo igro morajo odrasli spoštovati prav tako kot svoje delo.

Ta otrok pa se ne igra: otrok, ki ga njegova igra ni zadovoljila, kaže motnje v obnašanju.

V igri se otrok pripravlja na življenje: igra pripravlja otroka na kasnejše delo.

Otrokova igra v raznih razvojnih obdobjih: otrok se igra, ker se razvija in otrok se razvija, ker se igra.

Kakšne naj bodo igračke za našega otroka? Igrače, ki jih kupimo otroku, morajo ustrezati njegovemu razvoju, pomembna pa je tudi vzgojna vrednost igračke.

Za igrače ni potrebno mnogo denarja: z majhnim trdom in potrpežljivostjo lahko otroku sami naredimo priložnostne igračke.

Kako izbiramo otroku igračke? Vsako starostno obdobje zahteva svoje igrače.

UVOD

»Ni zdravega in srečnega otroštva
brez igre in igračk!«

Za ta namen je napisana tudi ta skromna knjižica. Rada bi, da bi jo matere in očetje skrbno prebrali in se otroku približali tudi v njegovi igri. Pred njimi se bo odprl nov svet. Bolje bodo spoznali svojega otroka, ga razumeli in mu tako pomagali.

Ko bodo gledali otroka, kako zлага kocke, kako posnema različne dejavnosti ali skače z vrvico, bodo videli, da ne pomeni otroku igra samo zabavo, ampak tudi veselje, sprostitve, učenje, gibanje in pomiritev. Otroku igra pomeni poseben svet, ki je drugačen kot svet odraslega. Samo enkrat je otrok srečen z nepomembnimi gumbki, prozornimi papirčki in pisanimi vrvicami. Tudi s temi, za nas odrasle nepomembnimi predmeti se otrok igra in mu pomenijo nekaj življenjsko važnega in nujnega.

Zato moramo otrokovo igro spoštovati kakor svoje delo. Toda tudi pri igri, predvsem pa pri izbiri

otrokovih igračk, mu moramo pomagati. Res je, da otrok ne dovoli odraslemu, da se mu meša v igro, a če mu bomo dali ustrezne igračke in se pojavili neopazno pri njegovi igri, o pravem času in na pravem mestu, nam bo hvaležen. Morda bo to nakazal samo s stiskom roke, z nasmehom in še bolj bo naš, ko bo čutil, da ga razumemo.

Naša dolžnost je, da ohranimo otrokom kolikor mogoče dolgo sonce otroških dni, ki se izraža najlepše in najtopleje v otrokovi igri.

OTROK IN IGRA

Zdrav, telesno in duševno normalno razvit otrok se mora igrati. Igra je v zgodnjem otroštvu glavna vsebina otrokovega življenja. Obdobje zgodnjega otroštva z vso pravico lahko imenujemo obdobje igre, saj igra in igračke pomenijo otroku v tem obdobju vse in tudi izpolnjujejo njegove želje in težnje. Otrok, ki se v zgodnjem otroštvu ne igra ali pa se noče igrati, nas lahko resno zaskrbljuje. Res je, da imamo otroke, ki se v tem obdobju zaradi določenih duševnih ali telesnih motenj ne igrajo. Pomanjkljiva igralna dejavnost že nakazuje, da otrok morda zaostaja v svojem duševnem razvoju. Vsaka mati tudi ve, da lahko opazi bolezen pri otroku najprej v njegovi igri. Bolan otrok za igro ne kaže zanimanja, za igrače se ne zmeni ali pa jih samo od daleč opazuje. Podobno obnašanje tudi opazimo pri otrocih, ki jim odrasli ne dajejo ustreznih igračk ali pa so zaradi raznih vzrokov ločeni od svojih staršev. Znano nam je, da se otrok v bolnišnici drugače igra kot zdrav otrok v srečni družini ali vrtcu. V bolnišnici se otrok ne igra tako

sproščeno kot na primer enako star otrok na igrišču ali pa v vrtcu. To je povsem razumljivo. Otrok je v novem okolju, ločen od staršev in ne more biti sproščen v svoji igralni situaciji. Mnogi otroci se v bolnišnici igrajo zdravnike, tako da svojim lutkam in pajacem dajejo injekcije. Na ta način se v igri »maščujejo« zdravnikom.

Nenormalno se obnašajo v igri tudi tisti otroci, ki jih starši ne puste med otroke. Njih igra se razlikuje od igre drugih otrok po posebni utesnjenosti. Spominjam se punčke v posvetovalnici, ki do svojega šestega leta ni bila nikoli med otroki. Mati je menila, da se bo med otroki samo slabe stvari naučila in tako je bil otrok največ zaprt med zidove kuhinje in dnevne sobe. Ko sem ji v svetovalnici dala v roke igrače, da bi se z njimi igrala, je zme-raj vse, kar je naredila, ogradila z ograjo. Saj je tudi mati z njo prav tako ravnala, ni ji dovolila, da bi zapustila hišne zidove in šla v otroško družbo.

Res je, da mnogim odraslim manjka odkritega razumevanja za otroško igro. To pa zato, ker jo presojuje s stališča odraslih. Mislijo, da se otrok igra samo toliko časa, dokler ne zna »samostojno« misliti, oziroma ne zna ali pa se ne nauči nekaj drugega. Otrokove igre ne jemljejo resno in jo imajo samo za »igračkanje« ali pa celo za »izgubljanje« časa. Taki starši se trudijo, da bi otroka čimprej odtrgali od igre in ga naučili kaj »pametnega in koristnega«.

Toda potrebo po igri čuti otrok še tudi kdaj, ko gre že v šolo. To je tudi njegova pravica. Šolski otrok se želi igrati še več, kot bi mu bilo potrebno. Seveda si poišče druge igrače in igra se druge igre kot pred leti.

Popolnoma napačno ravnajo starši, ki ga odtrgajo od igre z besedami: »Ti si že prevelik za igro.« Zavedati se morajo, da ni zdravega in srečnega otro-

kovega življenja brez igre. Starši naj bi se vedno ob takih prilikah ozrli v svoje otroštvo, se spomnili svojih iger in igračk in lepih trenutkov — in morda bi potem drugače presojali svoje otroke.

Otrok, ki se v zgodnjem otroštvu veliko in vztrajno igra, bo tudi kot šolarček marljiv, iznajdljiv ter priden in kot odrasel dober delavec. Otrok pa, ki je pri igri površen, ki ne ve, s čim bi se igral, ker ima morda preveč ali pa premalo igračk, bo tudi kot šolarček nevztrajen in ne bo znal delati.

In prav zaradi tega moramo otrokovi igri posvetiti več pozornosti. Vedeti moramo, da dobi otrok z igro spretne prstke, spretne roke, ravno telo, lepo držo, mislečo glavico, izurjena čutila, torej vse, kar bo kasneje nujno potreboval za uveljavljanje v življenju. Igra tudi razvija otrokovo aktivnost in daje otroku možnost, da se v okolju, kjer živi in raste, uveljavlja in okolje po lastni želji in presoji spreminja. Vendar pri tem potrebuje pomoč odraslih.

Otroku moramo že zgodaj dati v roke prve igračke. Igračka otroku ni nekaj, kar bi mu bilo odveč, ampak predmet, ki je zanj prav tako življenjsko pomemben kot kruh, mleko in ljubezen staršev.

Prav tako je pomembno, kakšne igračke damo otroku. Starši često izdajo del težko prisluženega denarja za igrače, s katerimi pa otrok ne ve kaj početi.

Mnogo naših otrok danes dorašča v okolju, ki jim ne daje dovolj možnosti za sproščeno igro. Naj omenimo samo majhna stanovanja, prometne ceste, majhne prostore med stanovanjskimi bloki itd. Priznati moramo, da je malo prostora za svobodno in prešerno igro naših otrok. Otrok potrebuje prostran igralni prostor, kjer lahko teka, kriči in se na ves glas smeje. Če ne more dati svoji življenjski radosti duška, pač povzroča razne probleme in težave

svojim »utrujenim« staršem. S starši pride do konfliktov in otrok je prepričan, da ga starši ne razumejo. Če pa ima otrok ustrezne igrače in igralne možnosti, tu mislimo na igrišče, gozd itd., se pomiri in starši z njim nimajo težav. Otrok, ki je zaposlen, tu mislimo na otroka, ki se svoji starosti primerno igra, ki ima igrače in igralni prostor, bo priden. Tisti pa, ki tega nima, bo počenjal vse moč, samo da bo svoje starše opozoril nase. Če ima otrok igračke in igralni prostor, pa bodisi naj bo to igrišče, gozd ali dvorišče, to ustvarja tudi varnostno vez med starši in njim samim.

V igri se otrok pomiri, se počuti varnega, nauči se narediti to, kar sam hoče.

Odrasli si pogosto postavljamo vprašanje, zakaj se otrok igra. Otrokova igralna dejavnost je izraz njegovih duševnih in telesnih potreb, čustvenih stanj in napetosti, socialnih teženj in ovir ter vplivov družbenega okolja. Pogosto je tako, da so ravno čustvene napetosti in socialne težnje, ki jih otrok doživlja v družbi, pobudniki in usmerjevalci njegove igralne dejavnosti.

V igri se torej združujejo vse plati otrokove osebnosti, zato se tudi po njej izražajo in v njej oblikujejo.

Ker je otrokova igra nekaj tako osebnostnega, je naravno, da je njen pomen za razvoj otrokove osebnosti zelo velik:

1. Igra z ustreznimi igračami razvija ves otrokov organizem, kot so čutila, mišice, in otroka tudi duševno in telesno pomirja.

2. Igra tudi razvija otrokove sposobnosti, kot so pomnenje, mišljenje, domišljija in inteligenca.

3. Otrok v igri tudi ustvarja, sicer za odrasle nepomembne stvari, a na ta način si uri svoje ustvarjalne sposobnosti.

4. V igri si otrok uresničuje po svoje neuresničljive želje in težnje.

5. Igra otroka tudi osebnostno sprošča, pomirja in vedri.

6. V igri otrok razvija socialna čustva, oziroma socialne odnose do drugih ljudi.

7. V igri se otrok nauči biti samostojen, pošten, podreja svoje zahteve drugim, obvladuje sam sebe, poskuša biti ustrežljiv itd.

8. Otrok v igri sprošča tudi strah in premaguje razne nevšečnosti. Igra se z miniaturnim predmetom, ki se ga v vsakdanjem življenju boji, na primer s psičkom ipd. Zato psihologi uporabljajo otrokovo igro kot terapevtsko sredstvo.

9. Otroka njegovi izdelki iz gline, peska ali skulpture kock, obleke za punčke navdušujejo in mu krepijo nagibe za nadaljnje delo.

10. Igra pomeni otroku delo. Preko igre bo otrok našel most k delu in se naučil delati.

11. V igri in preko igre bo otrok spoznal svet okoli sebe in ga tudi spreminjal.

Kako se bo otrok igral in razvijal v igri, pa je odvisno tudi od njegovega okolja. Pomembno je, kot smo že poprej omenili, da mu starši o pravem času dajejo ustrezne igrače, da ima otrok svoje igralne tovariše, da starši razumejo njegovo igro in jo spoštujejo.

Res pa je, da je pri otrokovi igri tudi pomemben činitelj njegova bistrost. Bistrejši, bolj inteligentni otroci so pri igri aktivnejši in bolj iznajdljivi. Sami poskušajo kombinirati različne igralne možnosti, medtem ko manj bistri otroci ne kažejo toliko aktivnosti v igralni situaciji. Igrajo se, a ne kombinirajo toliko igralnih možnosti. Njihova igra je stereotipna. Duševno manj razviti otroci pa igrače brez

reda postavljajo v igralno situacijo. Najteže duševno prizadeti otroci pa z igračami ne vedo kaj početi.

Psihologi uporabljajo otrokovo igro kot sredstvo za določitev otrokove duševne zmogljivosti. Kot bomo kasneje videli, se vsak otrok na različnem nivoju svoje starosti primerno igra. Npr. za dve leti starega otroka je značilna igra: nalaganje peska z lopatko in prenašanje večjih predmetov. Skoraj vedno opažamo tak način igre pri petletnih otrocih, ki so po duševni zmogljivosti na stopnji dveh let. Čeprav imajo v igralnici na izbiro različne igračke, bodo segali le po kangljici in lopatki. Torej je sestavljenost igralne dejavnosti v zakoniti zvezi z njegovo duševnostjo.

Na igro pa vpliva tudi otrokova individualnost. Nekateri potrebujejo za igro mnogo spodbud, drugi manj, nekateri so bolj energični, drugi bolj leni, eni otroci hitro posnemajo, drugi ne itd.

Zato otrok v igri potrebuje tudi ustrezne spodbude. Starši jih dajemo otroku z igračami in s tem, da mu pokažemo možnosti, ki jih ima igračka in otrok poskuša posnemati, potem pa sam kombinira in dodaja.

Veliko možnost za razvoj igre pa daje otroku otroški vrtec. Tam ima otrok veliko priložnosti, da se v igri razodene, sprosti in uveljavi.

Veliko je resnice v naslednjem izreku: »Kakršen je predšolski otrok v igri, tak je šolar pri učenju in odrasel človek pri delu.« V igri se torej otrok s pridobivanjem vedno novih izkustev dejansko pripravlja na življenje v družbi.

OTROK NAJ SE IGRA

Zdrav otrok ima veliko potrebo po igri. Če ta ni na ustrezen način zadovoljena, se otrok neugodno počuti ali pa se čudno obnaša. A tudi igre in igranja se mora otrok naučiti in zato rabi nujno pomoč odraslega, ki pa mora biti nevsiljiva — skoraj neopazna.

Otrok rabi za svojo igro prostor

Pogosto mladi ljudje pred poroko ali takrat, ko si urejajo stanovanje, niti ne pomislijo na bodoče otroke in prostor za njih igro. Vse je založeno z lepim pohištvom in ko pride otrok, ta nima nobenega prostora. Paziti mora na lepo pohištvo, da ga ne poškoduje, ne sme ga prijeti z vlažno in umazano ročko. Če se približa steni, ga mati vedno opomni: »Pazi, da ne umažeš zidu!«

Ko pa otrok stopi iz stajice, mora imeti v še tako skromnem stanovanju svoj kotiček za igro in igračke. Potrebno je, da starši postavijo pohištvo tako, da otroku omogočijo prostor za igro. V tem

svojem igralnem prostoru naj otrok dela, kar hoče. Za otrokov kotiček tudi ni nujno, da je vedno lepo pospravljen. Kdor od staršev tega ne prenese, se mora pač na ta otrokov »red« navaditi.

*Pustimo otroka, naj se igra in ne motimo ga
po nepotrebnem*

Opazovanje je pokazalo, da se majhni otroci čez dan v presledkih igrajo skupaj 7 do 9 ur, če jih nihče ne moti. Nekateri starši otroka pri igri večkrat po nepotrebnem nadlegujejo in motijo, da ga na primer pol ure prezgodaj pokličejo h kosilu in potem mora čakati in mu je dolg čas. Starši nimajo prav, ko pravijo, da bo otrok, ki se zelo rad igra, »zaigran mladostnik«. Otrok, ki se nauči vzdržljivosti in pozornosti v igri, bo takšen tudi pri učenju, kasneje pa pri delu. Otrok je že sam po sebi nestanovit. Zato bodimo srečni, če se naš otrok resnično zatopi v igro.

Ne dajmo otroku preveč igračk

Danes imajo mnogi otroci preveč igračk. Pogosto ne vedo, s čim bi se igrali. In prevelika izbira igračk povzroča otroku negotovost in neugodje. Pogosto taki otroci razmečejo vse igrače iz omare in ne vedo se prav odločiti, s čim bi se igrali. Bolje se počutijo tisti otroci, ki nimajo toliko igračk. Tem ni treba dolgo oklevati, s čim bi se igrali in se takoj pričnejo igrati.

Danes otroci pogosto dobivajo na kupe igračk od tet, stricev, babic, prijateljev in staršev. Vendar ni treba, da ima otrok vse te igrače v svojem kotičku. Izberimo najboljše, najljubše igračke, druge pa shranimo za nekaj časa. Postopoma jih otroku zamenjajmo! Zanimivo pa je, da ima vsak otrok svo-

je priljubljene igračke. Teh seveda ne dovoli zamenjati.

Ne silimo otroka, da spreminja igro

Današnji moderni človek ima rad hitre spremembe. Tudi z otroci smo takšni. Nепrestano zahtevamo, naj menja igralno dejavnost. Toda naš otrok se zelo veseli, če je iznašel kakšno novo igro in tudi vztraja pri njej. Hoče se pač do »sitega« naigrati. Zato ga pustimo, da se po svoje igra. Tako mu je pač všeč.

Ne silimo otroka, če je počasen

Otroci imajo pri igri svoj tempo. Ne bodimo neučakani! Če bomo otroka v njegovi igri dobro opazovali, bomo hitro ugotovili, ali se dolgočasi ali pa kaj premišljuje.

Pustimo, da otrok sam nekaj poskuša

Zelo radi otroke pri igri popravljamo. Na primer: »Ne smeš dati velike kocke na majhno.« Zakaj je to potrebno? Otrok naj sam po principu poskušanja in zmote pride do tega, kaj je prav in kaj ni. Otroci želijo sami marsikaj odkriti. Vedeti moramo, da otroci uporabljajo svojo logiko. Pomagajmo otroku samo takrat, če postane nesrečen, ko se mu stolp kock venomer podira!

Ne dopolnjujmo otroka

Mnogi starši mislijo, da morajo nujno otroku pokazati, če manjkajo njegovi hišici okna ali vrata. Bojijo se, da se otrok, če ga ne bodo na to opozorili, ne bo dobro razvil. Toda otrok, ki ga »kritiziramo in popravljamo«, čuti, da smo z njim nezadovoljni. Naše nezadovoljstvo ga bo samo utesnilo

in občutil bo, da smo z njim nezadovoljni. Tudi sam bo izgubil lahko zaupanje vase. Včasih je prav tukaj iskati vzroke za poznejše »tega pa ne znam«. Ni dobro, če otroke preveč hvalimo, prav tako pa tudi ni dobro, če jim ne damo vsaj skromnega priznanja za njihove »igralne stvaritve«.

Ne popravljajmo otrokove igre

»Tonček, tega nisi dobro naredil! Poglej, jaz ti bom pokazala, kako je to treba narediti!«

In mati podre hišico iz kock in poskuša otroka bolje naučiti. In kako reagirajo otroci na tak materin pouk? Nekateri razmečejo kocke na vse strani, drugi pa razočarano ogledujejo mater. In pogosto taki otroci nimajo več poguma, da bi kaj sami naredili. In tako se zgodi, da se ne igrajo več sami. Kadar se spravijo k igri in igračkam, vedno prosijo starše: »Atek, ti mi napravi hišico, mamica, ti mi sešij oblekco za punčko, ti znaš bolje kot jaz.« In tako ravnanje staršev hromi otrokovo samostojnost, hromi otrokov razvoj k socialni zrelosti. Bolje je, da zgradi otrok hišico pomanjkljivo, a samostojno, kot da se »igrajo« odrasli namesto njega.

Spoštujmo otrokovo igro!

Za vsakega normalno telesno in duševno razvitega otroka je igra to, kar za nas odrasle delo. Torej je igra za otroka nekaj zelo pomembnega. Če je s svojimi igračkami nekaj napravil, če je s svojimi igračkami nekaj zgradil, išče nekoga, ki mu naj da za to priznanje. Otrok torej rabi za svojo igro potrditev in priznanje okolja, v katerem živi. Otrok bo presrečen, če si njegove igralne stvaritve ogledamo, jih pohvalimo in dovolimo, da nam jih objasni. In otrok rabi za svoj razvoj, predvsem pa

za razvoj svoje igralne dejavnosti, nekaj hrabrilnih besed.

Pustimo, naj se otrok sam igra

Pomagajmo otroku pri igri čimmanj! Otrok naj z igračami sam poskuša razne igralne možnosti. Pomagajmo mu le takrat, če to sam želi! Fantek npr. prosi mater, naj mu da široko deščico, na katero postavi svoje vojake. In ko da mati otroku zaželeno deščico, se že igra dalje.

*Ne pozabimo, da otrok pri svoji igri rabi
tudi igralne tovariše*

Poprej smo omenili, da se mora otrok sam igrati. Toda po drugem letu in pol ali s tretjim letom pa se mora otrok že igrati s svojimi sovrstniki. Ko se tako igra z otroki, se nauči igranje razvijati svoje socialne odnose.

A ni tako preprosto, da se nauči otrok igrati v družbi z drugimi otroki. Najtežje je to za edinčke, saj le-ti niso navajeni, da bi delili igračke ali pa igralni prostor z drugimi otroki. Kolikokrat pride v taki otroški skupinici do pretepa, joka in še do marsičesa!

Kako naj starši ukrepajo v takih situacijah, ko se jim otrok pritoži zoper svoje igralne tovariše? Napak ravnaajo tisti starši, ki »potegnejo« s svojim otrokom. Najbolje bo, če bodo otroka zadržali za nekaj časa, da se bo igral sam. Kaj hitro bo spoznal, da je med njegovimi prijateljski lepše. Otrok se bo staršem vedno redkeje pritoževal zaradi svojih prijateljskov. Naučil pa se bo, da se mora kdaj tudi podrediti drugim otrokom.

Napak je, kot mislijo mnogi starši, da lahko bratje in sestrice »prebijejo« brez igralnih prijateljev. Tudi njih skupna igra ne more nadomestiti pozitivne strani igre z drugimi otroki zunaj doma.

Če se naš otrok igra, si zapomnimo naslednje!

Ne silimo v otroka!

Ne motimo in ne kritizirajmo ga, pomagajmo mu!

Bodimo pa vedno v njegovi bližini! Pokažimo zanimanje za njegovo igro in dajmo mu tudi naše priznanje!

Predvsem pa uredimo v našem stanovanju skromen kotiček za njegovo igro, vzemimo si za otroka čas in dajmo mu tudi nekaj, s čimer se bo igral. Otrok se ne more igrati z »ničimer«. Otrok za svojo igro nujno potrebuje igračke.

OTROKOVA IGRA IN ODRASLI

Ko se otrok igra, živi v svojem svetu, ki ga pa mi odrasli pogosto težko razumemo. Ne moremo verjeti, kako se lahko otrok ure in ure pogovarja s svojo punčko, jo ljubkuje in celo hrani. Strmimo nad tem, kako otrok v vsak mrtev predmet vdahne življenje. Poleno mu služi kot vlak, kot kos čokolade in predmet, s katerim zida ali pa se brani pred otroki. Res je, da otrok zna vse iz vsega narediti.

Ko odrasli opazujemo otroke pri igri, vidimo, kako so naši nebogljeni malčki med svojimi igračkami veliki, samostojni, močni, odgovorni in vztrajni. Otrok je naenkrat skrbna mamica svoji punčki, fantek resen šofer svojemu avtomobilčku, ki ga ovije s časopisnim papirjem in ga na mah spremeni v vsemirsko raketo. In že je sam kozmonavt, ki resno pred nami premaguje sanjske daljave. Igrače, ki mu jih dajemo, mu pomagajo razvijati topla in zamotana človeška čustva — ljubezen, nežnost in prijateljstvo.

S primernimi igračkami tudi uresničujemo pri otroku naše vzgojne cilje — igra in igračke pa ima-

jo pomembno nalogo pri vsestranskem razvoju otrokove osebnosti.

In kakšen naj bo odnos staršev in drugih odraslih do otrokove igre?

Otrokovo igro moramo spoštovati ...

Otroku omogočimo za igro prostor ...

Dati mu moramo igrače, ki ustrezajo njegovi razvojni stopnji ...

Otrok naj se igra svobodno ... Pokažimo zanimanje za njegove igre! Če pa se otrok v igri pretirano zaigra, tu mislimo na pretirano skakanje z vrvico ali podobno, kar bi mu lahko z zdravstvenega vidika škodovalo, ga moramo odrasli pametno preusmeriti ...

Odrasli pomagamo pri igri otroku tudi tedaj, če mu razložimo pravila kake nove igre, ko jih otrok sam ne more razumeti, ali pa da mu objasnimo uporabnost kakšne nove igračke ...

Otrok čuti tudi v igri potrebo po avtoriteti odraslih. Pretirana svoboda dela otroka negotovega ...

Odrasli se moramo tudi spoprijazniti s hrupom in neredom, ki ga često povzroča otrokova igra. Seveda pa je potrebno otroka v tem pametno omejevati. Že zgodaj je otroka potrebno navaditi, da popravi igračke. To mu bo postala navada in sprjaznil se bo s pravili, ki jih določa svet odraslih.

Ne dovolimo, da se otrok med jedjo igra ali pa da se igra s hrano. Pogosto vidimo, kako starši pred otrokov krožnik položijo vrsto igrač, samo »da bi otrok vse pojedel«. Tako ravnanje odraslih ni v prid otrokovi vzgoji.

TA OTROK PA SE NI IGRAL

(Opazovanja iz svetovalnice)

V tem poglavju bi rada opisala nekaj otrok, ki niso imeli igračk in se niso igrali ali pa so imeli preveč igrač. Primere bom vzela iz svoje prakse.

Dnevno se srečujem z otroki, ki kažejo razne motnje in težave v svojem telesnem in duševnem razvoju.

Mati, ki pride z otrokom v svetovalnico, pove, da se ji njen otrok zdi drugačen kot drugi otroci, preveč je poreden, ni dostopen ne za lepo ne za grdo besedo, ne kazen, ne nagrada ga ne spremeni. Uničevalen je, jezikav, skratka, ni ga moč vzgajati. Ali pa je spet preveč plašen, bojazljiv, se kar noče odtrgati od matere, moči še posteljo, ko bi moral že biti suh, tako čudno občutljiv je in zamerljiv.

Takšne in podobne so navadno uvodne besede staršev, ki iščejo pomoči za otroka v naši svetovalnici. Poleg zdravniških pregledov in psiholoških preizkusov uporabimo enega izmed dragocenih pri-

pomočkov za spoznavanje otroka, in sicer opazujemo ga v igri.

Že v prejšnjih poglavjih smo omenili, da je igra glavna vsebina otrokovega življenja in da se v njej zrcali tudi otrokova duševnost. In tako ob skrbnem opazovanju otroka v igri in med igračami kaj kmalu ugotovimo, da je otrok v čustveni stiski. Porednost, nemirnost, občutljivost in še razne druge oblike otrokovega obnašanja, ki jih navaja mati, so največkrat le znaki, s katerimi otrok okolici označuje svojo čustveno stisko, iz katere išče izhod in opozarja nase.

Otrok, ki ima preveč igračk

V svetovalnico pride mati s šestletnim Matjažem. Vznemirja jo predvsem to, da deček ni nikjer vztrajen. Vsega se hitro naveliča, pa naj mu da še toliko zanimivih igračk. Mati ob koncu razgovora s psihologom še pripomni: »Veste, naš Matjaž ima vsega dovolj. Nihče v vsej soseski nima toliko igračk kot Matjažek. Z očetom naju je strah, kako bo s fantom v šoli. Brala sem nekje, da so otroci, ki so v predšolskem obdobju pri igri vztrajni, takšni tudi pri šolskem delu.«

Vsi psihološki preskusi so pokazali, da je Matjažek duševno svoji starosti primerno razvit. Vendar je vse naloge reševal malomarno in nevztrajno. Za sodelovanje ga je bilo potrebno neprestano spodbujati.

Ko sem ga opazovala pri igri, sem takoj ugotovila, da se z nobeno igračo ne zadovolji. S police je jemal igračo za igračo, vsako pogledal in pripomnil: »Teta, tudi jaz imam take igrače doma, daj mi nekaj drugega, nekaj novega!« In vse igračke, ki jih premore naša igralnica, in teh ni malo, je imel Matjažek tudi doma. Z igračami je bil tako prenasičen, da ni imel več veselja niti potrebe za

igro. Starši so mu vsak dan prinašali nove, ki jih je samo kopičil in ni imel niti možnosti, da bi se z njimi igral.

Prenasičenost z igračami vodi otroka v ravno-
dušnost, ki se pa pogosto na zunaj izraža v pre-
majhni vztrajnosti.

Otrokova mati je pri prvem razgovoru s psiholo-
gom težko doumela, da bi bil to lahko eden izmed
glavnih vzrokov otrokovega obnašanja. Nato je pa
ob drugem obisku še dodala, da je bil otrok prav
tako obložen z igračami v najnežnejšem obdobju.
Samo da je imela mir, »da se je zaposlil«, je polo-
žila v košek, kasneje pa v stajico celo skladovnico
igračk. Otrok se je takega načina igre navadil že
zelo zgodaj in tako ni mogla biti ustrezno zadovo-
ljena njegova potreba po igri.

In kako sedaj ravnati? Morda je res malce kasno,
ker si je otrok že dodobra izoblikoval ustrezne na-
vade. Toda materi smo svetovali, naj otroka edinč-
ka da v vrtec, kjer bo deležen organizirane indivi-
dualne in kolektivne igre, doma pa naj pospravi vse
igračke v zabojčke, otroku pa pusti za nekaj časa
samo eno, ki ima največ igralnih možnosti, s katero
lahko marsikaj naredi. Na primer lego sistem, s
katerim lahko otrok gradi hiše, mostove, sestavlja
pohištvo in podobno.

Le čemu igrače, naj raje dela!

V svetovalnico je pripeljal oče na priporočilo
otroškega zdravnika petletno punčko. Doma imajo
starši kmetijo in ob vsem tem veliko dela. Na svo-
je otroke so navezani, vendar jim za njihovo vzgojo
ostane le malo časa. Punčka je le s težavo držala
svinčnik v rokah, prstke je imela popolnoma trde.
K očetu se je stiskala plašno in boječe. Zdravnik je
ugotovil, da je otrokova motorika popolnoma v re-

du. Tudi oče je povedal, da otrok, čeprav mu je šele pet let, veliko pomaga pri domačem delu: nakrmi zajčke, piščance, prinese vodo in polena, pomete, pospravi, nese k sosedu mleko. Če pa mu dado v roko svinčnik ali barvice, pa komaj in zelo nerodno drži ta mali predmet v svojih rokah.

Prav tako boječa je bila v igralnici pri igračkah. Le od daleč jih je opazovala z velikim začudenjem. In tudi ko sem otroka opozorila, da se lahko igra po mili volji, ni vedel z igračami kaj početi. V razgovoru z očetom sem izvedela, da deklica v svojem življenju ni imela igračk, razen nekaj tistih priložnostnih, ki si jih je sama naredila. Starši niso imeli za potrebno otroku dati igračke. Menili so, da so tudi sami zrasli brez igračk.

»Kaj bi se otrok igral,« je pripomnil oče, »delati naj se zgodaj nauči, da bo prej koristen pri hiši.« Tako modrovanje je otroku samo škodovalo.

Otrok si z igračkami, in sicer od prve ropotuljice do kock in drugih bolj kompliciranih igračk, razvija finejše mišice in njegove ročke postanejo spretno za najbolj komplicirano držo, kot je držanje svinčnika. Takih otrok, kot je bila ta punčka, srečujemo veliko pri našem delu.

Bilo je celo nekaj primerov, ko sem staršem za normalen otrokov razvoj svetovala igračke, pa so mi odgovorili: »Kaj pa mislite, igračka je vendar luksuz. Na dolg — oziroma odplačevanje imamo televizor, avtomobil, a igračk za otroka ne moremo kupiti.« Komentar za ta primer ni potreben!

Z igračko se mora otrok igrati

Tonko je pripeljala mati v svetovalnico zato, ker je plašna. Ima 4 leta. Mati je povedala, da dekletce doma najraje sedi v kotu. Tudi za igračke se ne zmeni. In ko vprašam mater, kakšne igračke ima doma otrok, pove, da ji je kupila lepo, veliko

punčko. Punčka ima lase, joka in ima lepo, močno nabrano svileno oblekico, je pa skoraj tako velika kot Tonka. »Veste, postavila sem jo na posteljo tako, da jo otrok lahko gleda. Punčko imamo za okras v naši spalnici.« Drugih igračk pa Tonka nima. Mati ji je res kupila najdražjo in za mater najlepšo igračo, a otroku ne pomeni nič. Otroku se z igračo mora igrati, če hočemo, da bo z njo zadovoljil svoje potrebe po igri.

Mati je po vsej verjetnosti kupila punčki takšno igračko, ki je njej všeč, in mislila, če otrok igračko samo gleda, da je s tem že zadovoljen. Otroku bi morala kupiti takšno igračo, s katero bi lahko tudi nekaj počenjal.

Naš fantek vse razbije

Dveletnega Mihca so tudi pripeljali k nam. Mati se huduje, da otrok vse razbije, kar dobi v roke. Pred tednom je oče prinesel domov električni vlak, ki pa ga je Mihec takoj razstavil in razbil ob kamenju. Ker so starši mislili, da je tako otrokovo početje nekaj nezaslišanega, so ga peljali v svetovalnico. Zatrjevali so, da je njihov Mihec »živčen«. V igralnici se je otrok hitro sprostil. Vse je že govoril. Dala sem mu kocke in z njimi je spretno gradil hišice. Največje veselje pa je imel z lopatko in kanglico. Pri majhnem sobnem peskovniku je počepnil in delal potičke in hribčke.

Lopatka, kanglica in kocke so za dve leti starega otroka. Z električnim vlakom zares nima kaj početi. Po svoje ga pač spremeni v palico ali lopatko.

Otroku moramo na raznih razvojnih stopnjah dati ustrezne igračke. In izbira ni vselej lahka. O tem se bomo pogovorili v enem izmed naslednjih poglavij.

Mene pa atek nima rad

Franci je prišel v našo posvetovalnico zato, ker moči posteljo. Zdravnik je ugotovil, da je otrok popolnoma zdrav. Ko smo mater podrobneje vprašali o družini, je povedala, da je Francijev oče takoj, ko je zvedel, da pričakuje otroka, odšel neznano kam. Pred dvema letoma pa se je poročila z drugim moškim. Francija je imel rad. A ko se je rodil njegov otrok, se za Francija ni več zmenil.

Takoj po rojstvu polbratca — bilo mu je pet let — je pričel ponovno močiti v posteljo in občasno tudi mazati hlačke.

In kaj je pokazal Franci v svoji igri? Na mizi je z igračkami ponazoril pravcato gledališče. Na eni strani je postavil moškega, ki drži v naročju dojenčka in ga pestuje. Očeta je ogradil z visoko ograjo, skozi katero gleda fantek. Ko sem ga vprašala, kaj je naredil, je takole povedal: »Tam sta ata in Jožko. Drži ga v roki in ga pestuje. Tam,« je pokazal na fantka za ograjo, »pa sem jaz.« Prav tako je tudi v njegovi družini. Očim ljubkuje samo polbratca. Za Francija se ne zmeni. Med njima je visok zid, kar otrok močno občuti. Očetu se zaradi svoje nemoči ne more upreti. Morda se želi narediti tudi tako majhnega, kot je polbratec, in se zaradi tega pomoči. Ali pa se počuti zaradi velikega prepada med njim in očimom zelo nesrečen in se »razjoče skozi mehurček«.

In tako se marsikateri otrok preko igre, ki je najboljša resnica, izpove. Igra je torej za otroka ena izmed najučinkovitejših poti, da sam sebe razkrije, da razodene svoje želje, svoje stiske in razne druge težave.

Otrok je drugačen

Jurček ima tri leta. Po zdravnikovem mnenju je telesno zdrav. Starše pa skrbi, ker tako slabo go-

vori. Če ga primerjajo z enako starimi sovrstniki, vidijo, da ni tako samostojen kot oni.

Psiholog pa je ugotovil, da je otrok zaostal v svojem duševnem razvoju za leto in pol. Zanimivo ga je bilo opazovati tudi pri igri. Ko je izbiral igrače, je segal po takih, ki jih uporabljajo otroci od enega leta do enega leta in pol. Poseben užitek je imel ob tem, da mu je psiholog pobiral igračke, ki jih je metal skozi špranjico stolčka. Kocke ni postavljajl drugo vrh druge, marveč se je veselil le njih ropota. Med kockami je izbiral zveneče in jih z užitkom stresal. Igrače je potem kar brez smisla polagal na kup. Izurjen psiholog lahko torej med opazovanjem otroka pri igri ugotovi, na kateri stopnji duševnega razvoja je približno otrok.

V IGRI SE OTROK PRIPRAVLJA ZA ŽIVLJENJE

V prvih življenjskih letih se otrokova vzgoja skoraj ujema s pravilno zaposlitvijo — to je z njegovo igro. Igra ima velik pomen za celoten otrokov razvoj. Otrok, ki se iz kakršnih koli vzrokov ni igral ali se ni mogel, je nervozen in razdražljiv.

Igra že zelo zgodaj pripravlja otroka na življenje v družbi. V igri se otrok nauči, da sodeluje z drugimi, da se jim podreja, da sprejema razna navodila ali nasvete ali pa tudi da jih daje. Znano je, to so potrdila razna raziskovanja, da postane otrok, ki ga ovirajo starši pri igri z drugimi otroki, sebičen, nepotrpežljiv in pogosto tudi nesocialen.

Preko igračk spoznava otrok tudi svet okoli sebe. S prijetanjem in drugimi načini igranja spozna razne oblike, razsežnosti, material, spozna, kaj je raskavo, gladko, okroglo in podobno. Otrok se na ta način mnogo nauči. Lahko rečemo, da je na tak način pridobljeno znanje skoraj bolj trdno in trajno kot tisto, ki ga otrok kasneje pridobi v šoli. Te

prve izkušnje, ki jih pridobiva otrok v zgodnjem otroštvu, ostanejo pomembne vse življenje.

V igri se nauči otrok tudi upoštevati pravila, nauči se spoštovati soigralca. Če se hoče z drugimi otroki uspešno igrati, jim mora biti dober tovariš. Otrok se na tak način igraje nauči, kakšen mora biti med ljudmi in z njimi.

Pomen igre za razvoj otrokove osebnosti je ogromen. Ne samo, kar zadeva njegove telesne zmožnosti, temveč tudi za moralni in socialni razvoj. Igra torej pripravlja otroka za življenje, da se lahko kot polnovreden človek uvrsti v človeško skupnost. Zato je v naslednjem izreku veliko resnice:

»Tak kot majhen otrok pri igri je šolar pri učenju in odrasel človek pri delu.«

OTROKOVA IGRA V RAZNIH RAZVOJNIH OBDOBJIH

V razvoju otrokove osebnosti igra in igračke veliko pomenijo, ker omogočajo otroku raznovrstne aktivnosti, iz katerih se razvijajo otrokove duševne in telesne zmogljivosti. Igra prinaša v otrokov svet tudi veselje in zadovoljstvo in mu ga na tak način lepša.

S tega vidika je potrebno, da si na kratko ogledamo otrokovo igro v raznih razvojnih obdobjih, kako mu igra z igračami pomaga pri razvoju njegove osebnosti.

Zelo je pomembno, kdaj otrok dobi prvo igračko v roke. Če dobi igračko prezgodaj, se ne more z njo ustrezno igrati, če pa jo dobi v roke z zakasnitvijo, mu igračka ne zbuja zanimanja, ker jo je prerasel. Zanimivo pa je tudi, da se otrok z istimi igračkami v raznih razvojnih obdobjih drugače igra. Vzemimo za primer samo žogo! V starosti 11 mesecev jo bo otrok metal iz stajice, brž ko se mu bo približala mati, s 16 meseci jo bo ob svojih prvih trdnih korakih še neprestano valil po sobi. Ne bo je znal

uloviti, če mu jo bomo vrgli. Z 20 meseci pa bo že spretno posnemal kotaljenje ali pa brcanje. Šele v drugem letu in pol bo žogo ulovil, v tretjem letu je normalno razvit otrok sposoben preproste kolektivne igre z žogo itd.

Mnogi postavljajo tudi vprašanje, če so razlike v igri in v izbiri igračk med dečki in deklicami? Nekateri menijo, da pri dečkih in deklicah do 10. leta ni razlike v zanimanju za igre in igračke, drugi pa zopet mislijo, da se že v predšolskem obdobju kaže različno zanimanje zanje.

Mislim, da je v obeh stališčih nekaj resnice. Zato je tudi nepravilno, da starši oskrbujejo deklice samo s tipičnimi igračkami za deklice, a fantke z igračkami za fantke.

Saj nam je vsem staršem znano, da si otrok sam mnogokrat zaželi igračko, o kateri mislimo, da ni primerna za njegov spol. Na ta način pač izraža neko svojo notranjo potrebo, ki je mnogokrat pogojena po okolju, njegovi lastni aktivnosti in konstituciji. Čeprav bomo v kasnejšem poglavju razložili, kakšne igračke so potrebne otroku na razni razvojni stopnji njegove starosti, mislim, da je tudi nujno upoštevati otrokovo individualnost. Igra in igračke imajo za otrokov razvoj tudi pomembno vzgojno vrednost: otroka seznanjajo s svetom, ki ga obdaja, učijo ga posnemati, z igro in igračkami se nauči raznih spretnosti, razvija in utrjuje določene delovne navade. Z igro in igračkami se nauči pridobivati prve barvne vtise. Otrok dojema barve že zelo zgodaj, prepoznavati pa jih začne šele v tretjem letu.

Igra in igračke tudi pozitivno vplivajo na otrokovo osebnost, kadar mora ob igrači tudi ustvarjati in kadar pomaga igračka oblikovati njegovo predstavo o lepoti.

Na kratko si bomo ogledali otrokovo igro v starosti od 1. do 7. leta, od 7. do 11. leta in od 11. do 15. leta. Morda bo ta razdelitev koga motila, vendar sem jo upoštevala zaradi tega, ker je otrokova igra v predšolskem obdobju najpomembnejša aktivnost in igračka njeno edino sredstvo.

V starosti od 7. do 11. leta pa mora otrok porazdeliti svoj čas med učenjem in razvedrilom oziroma med šolsko knjigo in igračo. V kasnejšem razvojnem obdobju, to je od 11. do 15. leta, pa ima otrok toliko obveznosti v šoli, do doma, v raznih otroških organizacijah in podobno, da mu ostaja za igro le malo časa.

Otrokova igra v starosti od 1. do 7. leta

To obdobje je na razvojni poti k zreli osebnosti eno izmed najpomembnejših. Vse to, kar se otrok tedaj nauči, kar si otrok v tem obdobju pridobi, deluje na celoten razvoj njegove osebnosti.

Prva otrokova igra so impulzivni gibi, lahko rečemo brez sodelovanja njegove zavesti. Te otrokove kretnje so popolnoma nekoordinirane, to je brez cilja, a so za otroka zelo koristne, saj na ta način razvija svoje mišice in telesno moč. Tako se otrokov organizem pripravlja za bodoče funkcije. Te impulzivne kretnje otrokovega telesa so prva otrokova igra. In otrokovo celo telo je njegova prva igračka.

V tretjem mesecu si prične normalno razvit otrok ogledovati roke. Psihologi mislijo, da je to prvi znak normalnega duševnega razvoja. In pri vseh duševno prizadetih otrocih, če zasledujemo njihov razvoj, opazimo, da so si rokice pričeli ogledovati zelo pozno.

Od 2. do 4. meseca pa otrok postopoma dokaj intenzivno reagira na zvočne in vidne dražljaje. Zvok, oziroma njegov izvor, pa ne sme biti premočan, ker

je lahko za otroka zelo neugoden. Otrok nanj reagira samo z gibi. Od drugega meseca dalje dojenček že dokaj aktivno opazuje svojo okolico. Tako otrokovo opazovanje, ki pa je za to starost »značilno«, pomaga razvoju očesnih mišic, koordinaciji in akomodaciji oči, ob tem pa otrok doživlja ugodje in neugodje. Da to potrdim s svojega izkustvenega vidika, bi navedla zanimiv primer. V neki otroški bolnišnici so bili dojenčki od drugega do petega meseca zelo nemirni. Seveda je temu botrovala bolezen, mi pa smo tudi ugotovili, da so brez zanimanja »pasli« očke na belem stropu. Za drugo skupino enako starih otrok pa smo na strop narisali barvne, med seboj se prepletajoče geometrijske like. Otroci, ki so lahko na stropu opazovali figurice, so na mah postali bolj umirjeni kot tisti, ki so svoje očke »pasli« samo na beli ploskvi.

Konec tretjega meseca je otrok toliko razvit, da čuti močno potrebo, da prime najbližji predmet v svoji okolici. Prime npr. trakce svoje kapice, povleče odejico ipd. S takšnim prijemanjem si otrok že v tem obdobju pridobi nekakšna izkustva o predmetih, si krepi mišice na roki, vadi ročno spretnost in razvija motoriko.

Od 6. do 12. meseca se otrok že bolj odziva raznim slušnim in vidnim vtisom. Vendar pa še vedno pogosto prijema razne predmete oziroma igračke, ki mu jih položimo v košek, kasneje v stajico. V prejšnjih mesecih se je otrok predmeta samo dotaknil, v tem obdobju ga pa že dokaj spretno nosi v usta. Z ropotuljico si pogosto drgne tudi dlesne. Če je nima, uporabi prstek. V tej starosti poženejo tudi prvi zobki. Z ropotuljico otrok že udarja ob košek ali posteljo. Ko to dela, daje od sebe že glasove a, a, ali be, be. Centralni živčni sistem dosega v tem obdobju specifičen razvoj in otrok se že počasi spravlja v sedeči položaj, nato se poskuša pla-

ziti po vseh štirih, ob koncu 12. meseca se ob opori postavlja na noge. V tem razvoju od sedenja k pokončni hoji se vidno širi tudi otrokovo obzorje. Otrok v tem obdobju že steguje roke po predmetih, ki ga obdajajo, zanimajo ga predvsem pisani in živo barvani predmeti.

Otroka v tem času tudi vse zanima, kar se dogaja okoli njega.

Od 7. do 8. meseca ima otrok najraje samo eno igračko, npr. gumijasto mucko, punčko, od 9. do 10. meseca pa vzame že v vsako roko po eno igračko. Dobro že drži na primer v vsaki roki zvočno kocko in ju drgne drugo ob drugo ali pa poskuša udarjati z drugo na drugo. Otrok se v prvem letu nauči drže, mahanja, metanja in udarjanja. Konec prvega leta opazimo, da postaja tudi pozoren na to, kaj se s predmetom dogaja. V starosti 11. mesecev se npr. najraje igra tako, da predmet vrže iz stajice, nato pa vneto opazuje, kaj se z njim dogaja. To je tudi prva socialna igra. A starši otroka napačno razumejo. Ne meče igračk iz stajice zaradi kakšne objestnosti, marveč zaradi tega, ker se veseli, da mu predmet pobirajo in uživa, kako se predmet kotali in ropoče ali pa razletava. Otrok v tem obdobju hitro najde predmete, ki delajo ropot. Če nima drugega, pa ob koncu prvega leta z užitkom razbija z žličko po skodelici.

Dojenček se rad igra, ko se najé, pozneje pa je rad nekaj časa sam pri igri, ko se zbudi. Če ga dobro opazujemo, vidimo, da si rad deva tudi kaj na glavo, npr. kapico, posodico, ali pa se igra z vezalkami copatk, ko leži oblečen in obut na hrbtu. V užitkih pri igri, ki se pri otroku izražajo že na obrazu, se kaže tudi pozitivna čustvena obarvanost dojenčkovega obdobja. Pri dojenčku zaživi v igri predvsem tista dejavnost, ki je otroku nova, ki šele nastaja. Prav to pa je tisto, kar daje igri pomen za

oblikovanje mnogih spretnosti, navad in lastnosti.

Proti koncu prvega leta se začno v igri razvijati tudi začetki mišljenja. Otrok išče in odkriva zveze med predmeti. Pri igri mu je tudi prijetno in se v njej tudi uči. Igra je v tem obdobju za otroka prav toliko pomembna kot spanje in hranjenje. In prav zaradi tega je potrebno otroku posvečati veliko pozornosti, imeti pa tudi morajo priložnost za igro.

Otrok se tudi proti koncu prvega leta rad kopa. Voda ugodno deluje na njegove občutke, poleg tega pa kopanje v banjici omogoča otroku mnoge igre. Seveda se ne sme to kopanje spremeniti v igro, toda igračke, ki mu jih od časa do časa damo v vodo, mu prinašajo mnogo veselja in tudi nove izkušnje.

Otrokova igra od 12. do 18. meseca

Do prvega leta se otrok igra s predmeti, ki mu jih dado odrasli. Toda ko s plezanjem in kasneje s hojo pridobiva večji življenjski prostor, se bliža z rokico tudi tistim predmetom, ki jih samo gleda. Vse hoče tudi takoj prijeti. Če opazujemo otroka v tem obdobju, imamo občutek, kot da bi imel »očke na koncu prstkov«. Strokovnjaki temu pravijo motorni interes. Z največjim užitkom otrok v svojem neposrednem okolju opazuje predvsem tisto, kar se giblje, suče ali pa vrti. Npr. mlinček za kavo, stroj za šivanje, pisalni stroj, pralni stroj, sipanje moke, na ulici avtomobile, mucke in kužke. Ta interes je v tem obdobju pri normalno razvitem otroku tako močan, da tudi lepa igrača nima ob njem prave vrednosti.

Tudi otrok sam je zelo aktiven. Na vseh koncih in krajih ga je polno. Zaletava se iz enega konca v drugega in ne more biti niti minute brez nadzorstva. Razne predmete in igračke rad razmetuje ali pa jih prenaša iz enega prostora v drugega. Z užit-

kom vleče predmete, in če za to nima vozička, vleče na vezalki svoj ali očetov čevelj. Na sprehodu potiska svoj voziček in tudi, če je še tako utrujen, se noče peljati. S tako igro si otrok utrjuje telesne mišice, s prijetanjem pa uri ročno spretnost.

Razen za gibanje je pri otroku v tem obdobju tudi zelo značilen interes za zvoke. Uživa nad vsem kar ropota in še sam z raznimi predmeti dela ropot.

Med 13. in 17. mesecem opazimo pri otroku že prve poskuse konstruiranja. Če mu damo kocke, ki jih je do sedaj samo gledal ali pa tolkel z drugo ob drugo, jih metal iz stajice, sedaj že poskuša položiti drugo na drugo. Ko se neha igrati, že lahko zahtevamo, da spravi kocke v vrečico. Poskusi so pokazali, da za vlaganje v škatlico nima otrok še dovolj razvite pozornosti, v vrečico ali košek pa jih lahko kar zmeče.

Otrok si v tem obdobju tudi spontano pridobi veliko vtisov. Na primer ko mu mati poje pesmico, se pričinja gugati, ko sliši glasbo, pričinja plesati.

V tem obdobju tudi rad opazuje slikanice, ki ponazarjajo samo en predmet. Prepoznava jih in po svoje imenuje. Pes je na primer hov, hov, mucka mijav, mijav. Prinese pa že materi ali očetu copate, ve, da se je potrebno umiti, ljubkuje svojega medveda, mu da jesti, ga posadi na kahlico itd. Otrok pa se v tem obdobju najraje igra sam. Igrač noče z nikomer deliti. Vendar je vztrajnost pri igri kratkotrajna. V roke npr. vzame mucko, jo malo »pocrklja«, nato teče k medvedku, naredi z njim prav tako in že poskuša nekaj novega.

Opazovanja so pokazala, da se otrok najraje igra predpoldne, popoldne samo sili na sprehod, na večer pa se hoče udeleževati življenja odraslih.

Težko je otroku v tem obdobju, ko mora pretrgati igralno situacijo, na primer zaradi počitka ali hranjenja. Predvsem je to težko na večer. Da pre-

nese del igre s seboj v posteljo, si vzame ljubko igračko. Kar pustimo to navado otroku, se bo pač ob svoji mehki mucki ali pa medvedu počutil še bolj varnega in bo mirno zaspal.

Sedaj tudi nihče ničesar ne reče, če vzame otrok igračko v posteljo tudi v bolnišnici. Iz mentalno-higienskih vzrokov celo priporočajo, naj vzame otrok v bolnišnico tisto, kar mu je doma najljubše.

Otrokova igra od 18. meseca do tretjega leta

V tem obdobju dosega otrok nagel telesni in duševni razvoj. Spretno teka po prostoru, si ogleduje predmete in tudi malce nase pazi pred raznimi ovirami. Vse hoče videti in otipati. Dviga se povsod, kjerkoli le more kaj doseči: na stole, na posteljo, nočno omarico itd. Zato so mamice v tem obdobju z otrokom najraje zunaj in na igrišču. Tam je veliko takih naprav, da otrok lahko pleza in se guga.

Vse te igre zelo ugodno delujejo na otroka in mu povzročajo izredno veselje. Otrok postaja tudi bolj pozoren na svojo okolico, bolj spreten in iznajdljiv. Najraje pa je zunaj v naravi. Tam ima neomejene možnosti za tekanje, nabiranje kamenčkov, za igre v pesku in podobno. Na ta način otrok tudi spoznava naravo. Najljubši pa mu je v tem obdobju pesek, zato vztraja pri kanglici in lopatki ure in ure. Grabi pesek in ga razmetuje. Prav tako je otrok presrečen ob primernem letnem času tudi ob vodi. Ta deluje ugodno na taktične občutke in omogoča otroku različne igralne možnosti: stopicanje po vodi, škropljenje z vodo, prelivanje vode in podobno.

V tem obdobju se v igralni situaciji pri otroku pojavlja tudi velika potreba, da bi gradil s kockami ali drugim materialom. V drugem letu so te otrokove stvaritve še brez smisla, a v tretjem letu že tisto, kar je s kockami naredil, poimenuje. To je

isto kot pri risanju. Do drugega leta starosti dela s svinčnikom samo nesmiselne čačke, v tretjem letu pa jih že poimenuje. V tem obdobju poskuša otrok v svoji igri oponašati vse, kar se dogaja okoli njega. Oponaša mamo, kako kuha, kako se češe, kako oče bere časopis, kako si obuva čevlje in podobno. Te igre imenujemo tudi posnemovalne igre.

V tretjem letu, ko se je otrok hoje že dobro navadil, dobi njegovo poskusno posnemanje že pravo obliko igre in dela. Otrok ne vleče več za seboj samo metlo, temveč z njo tudi stvarno pometa. S krpico briše prah prav tako kot odrasli. Ko otroka opazujemo pri takem delu, vidimo, da so se možnosti za njegov razvoj izredno razvile.

Zanimivo je, da otroci, ki na primer s krpico brišejo prah ali pa pometajo z metlo, pogosto pozabijo na svoj prvotni namen. Privlači jih predvsem delo, s katerim uresničujejo svoj cilj. Otrok se raduje vsakega uspeha. Na ta način se mu pričinja razvijati samostojnost in tudi vztrajnost.

Otrok že po drugem letu spozna način, kako lahko z raznimi predmeti zadovolji svoje želje. Zato ni slučajno, da so otroci prav po drugem letu malce »kapriciozni«, da poskušajo že na razne načine uveljaviti svoje želje. Na primer: »Hočem mamine copate, nočem te obleke.« Zato morajo starši in vzgojitelji v tem obdobju do otroka biti zelo dosledni. Pomembno je, da pozitivno vplivajo na njegovo samostojnost in veselje, ki ju otrok občuti, ko doseže zaželeni cilj, a ne smejo dopustiti, da bi otrok kršil pravila obnašanja tudi pri igri.

V tem obdobju ima otrok tudi veliko željo, da se oblači v razne obleke. Zadovolji pa se tudi s posameznimi kosi obleke. Na primer če se igra mamo, mu zadošča njen predpasnik, če se igra zdravnika, je zadovoljen, če ima ogrnjeno belo rutico.

Različne igračke, ki služijo v tem obdobju otroku za tako imenovane igre posnemanja, mu omogočajo, da si utrjuje razne kulturne, higienske in delovne navade. Te otroku pomagajo, da se laže in samostojneje znajde v okolici, v kateri živi.

V tem obdobju otroci tudi »pomagajo«
odraslemu pri delu. Toda težko je potegniti mejo med igro in delom.

V drugi polovici drugega leta ali v tretjem letu lahko vidimo, kako se otroci igrajo s telefonom, kaznujejo svoje punčke in medvedke, kuhajo hrano, umivajo posodo in podobno. V toliko aktivnostih dela otrok tisto, kar vidi pri odraslih in si vse to na ta način zavestno pridobiva. Taka poligrapdelo vsebuje ogromne možnosti za otrokov razvoj. Otrok spoznava svet okoli sebe, pridobiva si praktične navade, razvija svoja čustva, v igri tudi otrok po svoje ustvarja. Pojav fantazije v otroški igri nam kaže, kako si otrok po svoje ustvari svet: Otrok da denar prodajalcu, a roka mu je prazna. Dela gibe, kot da se oblači za sprehod, a se ne obleče.

Otrok okoli tretjega leta uporabi v igri navaden kos lesa kot milo, deščico kot avto, stol mu pomeni vlak. Že fantazija sama omogoča otroku veliko radost. Zato igra deluje zelo pozitivno na razvoj otrokovega mišljenja in ustvarjanja.

V tem razvojnem obdobju nastopa pri otroku tudi potreba po risanju. Otroku pa ni pomembno, kaj riše, temveč se zadovolji s tem, da vleče črte po papirju. Prve otrokove risbice so brezsmiselna čačkarija, šele proti koncu tretjega leta te svoje čačke poimenuje. Njegove risbice torej nimajo nobene podobnosti s predmeti v stvarnosti, a otrok že nakaže z besedami, kaj je narisal. Otroku damo v tem razvojnem obdobju v roko že barvne kredice. Najraje pa sega po svetlih barvah.

Tudi različne zvočne vtise otrok v tem obdobju rad sprejema. Posluša glasbo, sam proizvaja z raznimi predmeti šume, z užitkom piska na piščal ali pa se poskuša na ustno harmoniko.

V tem času opazimo, da normalno telesno in duševno razvit otrok rad gleda slike, posluša kratke pravljice in opazuje dogajanja na sliki. Otrok gleda slikanice sam ali pa z odraslimi. Posebno zadovoljstvo izraža, če lahko odraslemu pove in pokaže, kaj je videl. Želi, da mu odrasli ob sliki postavljajo vprašanja.

Konec tretjega leta postaja otrok že dober igralni tovariš svojim sovrstnikom. Posebno veselje in radost pomeni triletnim otrokom igra v kolektivu — v otroškem vrtcu. Razne izkušnje so pokazale, da ustvarja igra triletnih otrok v manjših skupinicah (3—4 otroci) najboljše pogoje za njih moralni razvoj, posebno pa še za razvoj mišljenja in govora.

Otrokova igra od tretjega do petega leta

Otrokova igra v tem obdobju se manifestira predvsem v razgibanem skakanju, plezanju in letanju. Samo pogledjmo otroška igrišča z gugalnicami, malimi tobogani in vrtiljaki! Z nepopisno radostjo malčki tekajo, skačejo in plezajo sem in tja. Na igrišče pripeljejo tudi svoje avtomobilčke in kolesa, ki pa morajo biti že bolj komplicirano narejeni. Imeti morajo razne vijake in motorčke, ki predmet poganjajo. Seveda pa taka igračka pri otroku ne vzdrži dolgo, ker jo otrok hoče pogledati tudi znotraj. Nekateri celo menijo, da je na tej otrokovi razvojni stopnji radovednost najmočnejša. Starši si tako »razdiranje« včasih napačno razlagajo. Mislijo, da otrok igračke uničuje. Tako delajo v tem obdobju bolj fantki kot pa punčke.

Otrok hoče v starosti od 4. do 5. let tudi »ustvarjati«. Rad modelira iz plastelina, peska in testa.

Modeliranje pa otroku uri tudi roke, otrok preko te igre spoznava lastnost materiala. Prvi material za otrokovo modeliranje je pesek. S peskom, ki ga polije z vodo, tudi gradi tunele, ceste, hribčke, šele kasneje preide h kockam in kamenčkom, s katerimi spretno konstruira.

V tem obdobju velik del svoje igre posveča risanju. Najraje riše možičke, hišice in rože. Česar ne more vselej povedati z besedami, izrazi v risbi. Npr.: otroci, ki so dalj časa v bolnišnici, največ rišejo hišice, v katerih stanujejo njih starši.

Vse te igre zelo razvijajo otrokovo pozornost in prav v tem je njihov veliki razvojni pomen.

Posnemovalne igre, o katerih smo poprej govorili, se v tem obdobju spremenijo. Otrok se ne zadovolji samo s stolčkom, ki mu pomeni avto. Hoče imeti pravi avtomobilček, prav tako punčka kompletno kuhinjsko posodo. Otroci se v tej starosti veliko posvečajo igri s punčkami, pajaci in medvedki. Medvedki so najbolj priljubljena otroška igračka.

Otrok si s takimi igračami-lutkami in živalmi ustvarja stike in odnose med ljudmi. Igra se družino, šolo, trgovino. Če njegovo igro z lutkami dobro opazujemo, pogosto vidimo, kako v igralno situacijo prinaša življenje iz svoje družine. Dobri poznavalci otrokove igre lahko po njej ugotovijo celo dejanske družinske odnose.

Slikanice tudi na tej stopnji otroka privlačijo. Seveda so le-te brez teksta, ali pa je pod njimi kratek verz, ki ga otroku mati enkrat prebere in si ga takoj zapomni. Zelo radi se otroci uče tudi kratkih pesmic in poslušajo pravljice. Najbolj jih privlačijo tiste pravljice, ki vsebujejo veliko humorja, smešnih oseb in so lepo in bogato ilustrirane.

V tem obdobju se pričinja otrok zanimati tudi za lutkovno gledališče, seveda, kjer je za to prilika.

V tej dobi otrok ni več tako usmerjen sam vase, postaja že bolj socialno zrel, podreja se tudi zahtevam drugih otrok in se zelo rad igra v otroški družbi. Podrediti se že tudi zna pravilom lahke družabne igre. In prav v tem je velika vzgojna vrednost družabnih iger.

Prvič tudi opazimo, da se pričenja oblikovati pri dečkih in deklicah specifično zanimanje. Tudi njih igralna dejavnost se malce razlikuje. S peskom, ki ga namočijo v vodi, zidajo fantki hribčke in tunele, deklice pa pečejo kruhek ali potičke.

Zelo pomembno za razvoj otrokove osebnosti je, da živi, kjer je to mogoče, nekaj ur na dan v vrtcu. Igre pod vzgojiteljevim nadzorstvom imajo za otroka velik pomen. Njihovo poznanje dela postaja natančnejše, bolj smiselno in povezano in se postopoma razvija v celovit sistem. Ko igrajo razne vloge, npr. šoferja, zidarja, mater, se naučijo spoštovati ljudi. Njihova igra je pod vodstvom vzgojiteljice bolj dosledna in organizirana, kar je pomembno za razvoj otrokovega zanimanja in za oblikovanje osnovnih značajskih potez, ki se razvijajo v tem obdobju.

Otrokova igra od 5. do 7. leta

V tem obdobju tudi otrokov telesni razvoj doseže pomemben napredek. Otrok je bolj vzdržljiv in okreten. Otrokova igra postane bolj smiselna. Otrok ne pozna samo sveta, ki ga neposredno obkroža, dela že daljše sprehode, srečuje razne ljudi in stopa z njimi v stik. Igra je v tem obdobju nekakšno ogledalo otrokovega življenja. Otroci so se dodobra naučili, kaj se okrog njih dogaja, to znajo tudi dobro opazovati. V njih igralni dejavnosti opazimo že neko planiranje, ki da igri pomembno organiziranost. Če se npr. otroci odločijo, da se bodo igrali kuhinjo, zbirajo razne posode, žličke in košč-

ke hrane. Druga značilnost igre pa je v tem, da se njena vsebina ne menja tako hitro kakor poprej v mlajši dobi. Vsak otrok v skupini k igri nekaj prispeva. V otroški igri na tej razvojni stopnji se že izražajo nekatere posebnosti njihove duševnosti. V otrocih so zelo žive predstave ljudi, ki jih obkrožajo. Oponašajo jih in se z njimi primerjajo. Otroci tudi radi zbirajo razno gradivo v naravi, kot so kamenčki, koščice, kostanji in podobno, ter z njimi poskušajo vse mogoče igralne aktivnosti. Seveda niso stvari, ki jih otrok sam naredi, lepe, imajo pa veliko vzgojno vrednost, ker mu razvijajo samostojnost mišljenja, predvsem pa delovne navade.

Tudi v svojih risbah že kaže neko podobnost s predmeti. Predvsem pa je karakteristično za njegove risbe to, da skuša v njih izraziti tudi svoja čustva do okolja, ki ga obkroža. Otrok npr. rad riše svojo družino, svoje igračke, sebe pa upodablja med svojimi igračami ali pa med igračami, ki si jih želi.

Na tej razvojni stopnji si želi otrok tudi daljših povestic s srečnim koncem. Posebno zanimanje pa posveča basnim. Danes otroci že radi gledajo omenjene pravljice na televiziji ali pa jih poslušajo v radiu.

V starosti 6 do 7 let si otroci prizadevajo, da bi bila igra natančna slika resničnosti. Želja, da spoznajo vse točno in čim bolje, se vidi v tem, da postavljajo staršem in v vrtcu veliko vprašanj, nenehno dopolnjujejo svoje znanje in ga potem uporabljajo v igri. Če se igrajo npr. železnico, slišimo pogosto tak razgovor: »Moja teta je poslala telegram, da bo prišla z vlakom 1032.«

V igri 6 do 7-letnih otrok ni samo posnemanje človeških odnosov, temveč že tudi vedo, kakšno razmerje naj bi bilo med ljudmi: Kupcu mora na primer trgovec — otroku v igri — ljubeznivo po-

streči, miličnik ne sme ugoditi avtomobilistu, ki je naredil prometni prekršek itd.

Otroci tudi igre radi ponavljajo, vendar se vsaka od prejšnje razlikuje. Zelo pomemben pa je govor. Ta je vključen v planiranje igre, v igro samo in v razgovor.

Otroci v tem obdobju bolj umirjeno reagirajo v igri kot mlajši otroci. Od teh otrok starši lahko že veliko zahtevajo. Na tej razvojni stopnji so že precej samostojni in premišljeni pri delu in igri. Organizacija — sistem njihove igre — se že preoblikuje v učenje, ki otroka pripravlja na življenje v šoli.

Otrokov vstop v šolo

Z vstopom v šolo pretrga otrok brezskrbno igro, v kateri je na svoboden način izražal svoje sposobnosti in svoje moči. Tako je stopil v svet dolžnosti, ki zahteva od njega načrtno delo: naloge, učenje in majhne dolžnosti v okviru družine. Kar naenkrat ima manj časa za svojo igro in igrače. Nekateri otroci »to stopanje v novo razvojno obdobje« boleče sprejemajo, medtem ko se drugi temu načinu življenja hitro prilagodijo. Dobro se počutijo v razrednem kolektivu in hitro si privzamejo skupne interese.

Otrokova igra od 7. do 9. leta

S šolanjem se seveda tudi spremeni značaj otrokove igralne dejavnosti. Izoblikuje se bistvena razlika med igro in delom. Otrok se uči izpolnjevati svoje naloge v šoli in doma, pouk pa močno vpliva na razvoj celotnega njegovega obzorja. Tudi začetno učenje v prvem razredu je bolj v obliki igre. Tako učitelj laže prebrede začetne, nemajhne težave, kot bi jih s samim učenjem. Igra torej otroku na tej razvojni stopnji pomaga k začetnemu učenju.

Ker je otrok v tem obdobju že dalj časa v zaprtem prostoru v šoli, čuti močno potrebo po igri na prostem. Zato so v tem obdobju najbolj priljubljene igrače: žoga, kolebnica, plavanje, nogomet, smučanje in sankanje. V tej dobi se dalje razvijajo vse oblike športnih iger in otrok v njih zavestno izpopolnjuje svoje spretnosti. V te igre otroka predvsem usmerja njegova težnja po gibanju. Otroci se dobro podrejajo tudi igralnim pravilom, na primer pri žoganju, šahu in drugih igrah. V socialnem kontaktu je otrok sedaj resen in sprejema nase tudi v igri stvarne obveznosti.

Otroci se najraje igrajo s svojimi sovrstniki, ker le tako se lahko merijo v svojih sposobnostih in spretnostih z drugimi. Pri takih igrah postanejo odločni, hrabri, naučijo se spoštovati principe igre in pravila, postanejo gotovi samega sebe, kar je predvsem pomembno pri vase zaprtih otrocih.

Igra 8 do 9-letnega otroka je tudi značilna po zbiranju raznih predmetov: gumbov, stekleničk, pisane stekla, znamk, lepega kamenja in podobno. Zbrani predmeti pomenijo otroku izredno vrednost in se od njih težko loči. Te predmete tudi menjava ali pa jih primerja s podobnimi »dragocenostmi« drugih otrok. Najbolj pa ga starši prizadenejo, če njegovo »zbirko« omalovažujejo.

Na tej razvojni stopnji se dečki zelo zanimajo za tehniko. Tu mislimo na tehnične igrače, ki s svojim zunanjim videzom, še bolj pa s svojo funkcijo ali funkcionalnostjo zbuja in razvijajo pri otrocih veselje do tehnike, do konstruktorstva ali sestavljanja, razstavljanja, kombiniranja, skratka, pri otrocih zbuja tehniške, fantazijske sposobnosti in tehniško miselnost.

Zelo radi se igrajo z žicami, kladivom in drugim materialom. Izdelujejo vsemogoče. Te igre otrok imenujemo stvarjalne igre, saj je vodilna težnja v

otroku nekaj narediti: za punčko oblekco, posteljico, za ptičko hišico in tako dalje. Proti taki igri se ne smemo boriti, saj ima v sebi mnogo pozitivnega. Izkušnje namreč kažejo, da imajo otroci, ki imajo mnogo možnosti in priložnosti za take oblike igre, uspeh pri geometriji in drugih predmetih v šole. Različne igrače »konstruktorji« omogočajo otroku velike možnosti za razvoj fantazije, konstruktivnega mišljenja, delovnih navad in pozitivnih potez značaja. Otroci v tej starosti se igrajo tudi tako, da izdelujejo razne igrače iz papirja, fantki letala, rakete, punčke pa izrezujejo modele oblekc. Včasih je med odmorom v razredu vse nastlano s takimi papirčki.

Predvsem pa se otroci zanimajo za tiste igrače, ki se gibljejo s pomočjo električnega toka. Seveda mora biti elektrika, ki te igrače giblje, tako transformirana, da ni nevarna za otroka. Z igro s takimi igračami, kot so električni vlak, robot, rakete, mora dobiti otrok nasvete od odraslega, kako ravnati. Vzgojna vrednost takih igračk je prvenstveno v tem, da se otrok spozna z današnjo tehniko in da ta ustvarja v otroku razne higienske in kulturne navade. Do teh tehničnih modelov pa ima otrok prvenstveno igralni odnos. Veliko mu je sicer do tega, da bi bili izdelki podobni dejanskemu videzu resničnih predmetov, popolnoma pa njegove želje ne moremo zadovoljiti.

Široko področje igralne dejavnosti v tem obdobju so tudi dojemalne igre. Zelo rad posluša pravljice in jih sedaj tudi bolje razume. Preučevanja so pokazala, da je vrh pravljичne dobe nekako osmo leto, nato pa začne zanimanje za pravljice pri otroku upadati. Seveda ne smemo tega vzeti dobesečno. Kako otrok pravljico dojame, je veliko odvisno od njegovih sposobnosti, fantazije, okolja in vzgoje. Po devetem letu pa se zanimanje preusmeri na zgodbe

o junakih, živalih, potovanjih in podobno. Otroci, ki zelo dobro bero, pričenjajo prav sedaj sami brati.

Zelo živahno se otroci v starosti od 8 do 9 let zanimajo za kino in televizijo. Seveda morajo zdaj starši paziti na ustrezno mero in razum, saj pretirano bedenje otroka ob televizorju lahko moti otroku tudi spanje. Posebno v veselje so otroku v tej starosti radijske igre in tudi glasbo že bolje sprejema.

Pri lutkovnih predstavah se globoko vžive v vlogo lutk. Otrok postane tudi bolj kritičen do svojih vlog.

Če pa mu v tej starosti manjkajo igralni tovariši, se otrok, če mu je mogoče, zelo naveže na kakšno mucko ali kužka.

Njegove risbice so na tej razvojni stopnji realistične. Otrok najraje riše to, kar je zanj predvsem pomembno. Vendar se risbe dečkov in deklic malce razlikujejo. Risbe deklic so okusne, pri dečkih pa prevladuje bolj smisel za stvarnost. Otrok naj ima tudi izven šolskih obveznosti v tem obdobju možnost, da doma čimveč riše. Zelo je navdušen nad različnim risalnim materialom: vodenimi barvicami, voščenimi kredami in drugim.

Igra v tem obdobju pomeni otroku že vse bolj oddih, saj ima veliko dolžnosti v šolskem delu.

Otrokova igra od 9. do 11. leta

Svoje igralno zanimanje otroci v tem obdobju posvečajo največ naravi, tehniki in družbenim dogajanjem. Zaradi učenja ima otrok sedaj manj prostega časa in zato je tudi izbor njegovih iger ožji. Poslušanje radia ali gledanje televizije je danes morda najbolj razširjena oblika hišne zabave oziroma otrokove igre. Prav tako se navdušujejo za kino. Film na razvoj otrokove osebnosti zelo vpliva

tudi vzgojno, saj se otrok prav pogosto istoveti s filmskimi junaki.

Tudi v tem obdobju je pri otroku v ospredju močna težnja za gibanjem in zato se zanima za razne oblike športov: kotalkanje, smučanje, žoganje, tenis in rad se vozi s kolesom.

Rad zbira tudi predmete, vendar bolj izbrane kot v prejšnjem obdobju: star denar, znamke, knjige in podobno. Na ta način spoznava otrok različne kvalitete predmetov. Veliko mu pomenijo tudi konstruktivne in mehanične igračke, kot so: otroški mikroskop, mali stroj za šivanje in podobno. Vse te igračke vodijo otroka v današnji razvoj tehnike in zato so zanj zelo koristne.

Pomembno je, da starši ne prezrejo, da je igra v določenem obsegu tudi sedaj še vedno potrebna, in da bi ne bilo prav, če bi jo otrok zanemaril. Zato tudi ni prav, da nekateri starši otroke v tem obdobju navajajo samo na resno delo. Otrok mora tudi sedaj imeti za igro čas, saj se v igri sprosti, razvedri, razvija se njegovo zanimanje in duševno se pomiri.

Otrok v tem obdobju je močno vezan na svoje igralne tovariše. Največ prostega časa prebije v igri med svojimi sovrstniki. V ta namen mu služijo razne družabne igre, kot so šah, žoge in podobno. S tovariši tekmuje in uri svoje sposobnosti. Natančno se ravna po pravilih v igri in ne dovoli, da bi jih kdo izigral. To pa pozitivno vpliva na razvoj njegove osebnosti. Spoštovanje pravil pri igri postane za otroka prava čast. V igrah se ne podreja samo zunanje, temveč že iz notranjega prepričanja.

Tudi njegove risbe postajajo v tem obdobju bogatejše barv. Otrok najraje nariše tisto, kar je nanj naredilo najmočnejši vtis.

Z zanimanjem sprejema tudi glasbo. Če ima le možnosti, se navdušuje za razne instrumente. Meta-

lofon, otroški klavirčki, harmonika — vsi ti instrumenti pomagajo razvijati pri otroku muzikalnost in ritmične gibe celega telesa. Otrok glasbo že melodično pravilno dojema, obvladuje in sprejema melodije v celoti. Zelo priljubljene so mu preproste narodne pesmi in pesmi z živahnim, mladostnim ritmom.

Rad tudi izdeluje predmete iz lesa ali drugega materiala. Ti predmeti niso več samo igračke, ampak bolj uporabne stvari. Otrok v tem obdobju pač bolj stvarno misli in to se izraža tudi v njegovih izdelkih. Na ta način se uveljavlja njegovo dojetje družbene vrednosti dela, ki se izraža tudi v njegovi igri.

Posebno mesto pripada v tem obdobju otroški literaturi. Otrok se zanima za realnost, za naravo, tehniko, družbo, potopise, za različna velika dejanja na kopnem, na morju in v zraku, ima rad humoristične spise itd.

Otrokova igra od 11. do 13. leta

V tem obdobju doživlja otrok dobo bujnega razvoja in notranjih nasprotij. Za vsako ceno poskuša uveljaviti svoj jaz, hkrati pa se zapira vase. V igri se v tem obdobju javlja velika potreba po skupini in prijateljstvu.

Dečki in deklice se zanimajo za različne stvari. Čeprav jih mika isto, kot na primer šport, tehnika, literatura, privlačuje drugačna vsebina dečke in spet drugačna deklice. Kot ima to razvojno obdobje pri otroku za cilj dozorevanje, je to opaziti tudi v igralni dejavnosti. V svobodnih aktivnostih v tem obdobju kažejo predpubertetniki težnjo, da naredijo nekaj dobrega in vsestransko uporabnega. Najraje konstruirajo razne predmete, ki imajo uporabno vrednost, npr. električne zvonce, letalo, vre-

mensko hišico in podobno. Prav pridejo otroku tudi razni odpadki doma, kot so ostanki blaga, klobučevine, slama in podobno. Iz takega in še iz drugegačnega materiala izdelujejo različne uporabne predmete. Ves ta igralni material pospešuje razvoj konstruktivne fantazije.

Nadalje se vadijo v raznih preskusih na področju kemije, fizike in elektrike. Taki poskusi zadovoljujejo pri otroku težnjo po znanju in poglobljajo šolsko znanje. V tem obdobju že znajo otroci ravnati z raznimi majhnimi aparati, kot je mikroskop, fotografski aparat in podobno. V tej igri pa otroci niso radi osamljeni. Zelo jih privlači otroška družba, ki se zanima za iste stvari kot oni. Dečki in deklice tudi zelo radi kaj zbirajo. Vendar pa je značilno, da otrok v tem obdobju predmete, ki jih zbira, tudi primerja in dobro razporeja. Znamke skrbno spravlja v album, barvno kamenje ali školjke v razne škatlice, ribice v akvarij itd. Ta težnja po zbiranju, urejevanju ter hranjenju zbranega materiala pomaga otroku, da pride igranje do utrjenega znanja.

V družbi sovrstnikov je otrok zelo rad. Če mu branijo, si bo poiskal družbo na skrivaj. Največ družbe si otrok najde pri žoganju, sankanju in pri podobnih priložnostih. V tej dobi mora biti med svojimi sovrstniki, saj se tako bolje izražajo različne njegove sposobnosti in družba tudi daje posamezniku možnosti za razvoj značajskih potez. Seveda je igra v takih spontano nastalih skupinah lahko tudi problematična.

Zelo radi otroci te starosti igrajo gledališke predstave. Delno zaradi igre same, predvsem pa zato, da so lahko v družbi. Za te predstave si sami izdelujejo kostume in druge rekvizite. Igrati se gledališče omogoča otroku razne aktivnosti in regulira odnose med otroki istega in nasprotnega spola.

Najbolje pa se otroci počutijo v naravi: na sprehodih, taborjenju, pri plavanju, drsanju, kotalkanju in žoganju. Poleg težnje, da se čimveč giblje na svežem zraku, ima otrok veliko željo po čitanju, da bi obiskoval kino, gledališče, muzeje in druge razstave ter da bi gledal televizijo.

KAKŠNE NAJ BODO IGRAČKE ZA NAŠEGA OTROKA

Ko kupujemo starši igračke za otroka, moramo vedno *upoštevati njegovo starost*. Kupimo torej igračko, ki ustreza otrokovi telesni in duševni starosti. Za 11-mesečnega fantka bomo kupili kocke za vlaganje v obliki sončkov. S temi igračami se bo otrok lepo in smiselno igral. Če pa mu bomo prinesli velik pisan avtomobil, ne bo vedel z njim kaj početi.

Igračka, ki jo za otroka izbiramo, mora imeti veliko *igralnih možnosti*. Otrok nima rad igračke, ki je tako narejena, da z njo ne more ničesar početi. Punčka na primer nič bolj ne sovraži kot oblečenega pajaca ali takega, da se oblekca ne da sleči. Igračka mora biti takšna, da otrok z njo vsemogoče počenja. Npr. razne sestavljanke mu dajejo ogromno igralnih možnosti in dovoljujejo njegovi domišljiji prosto pot. Čim več igralnih možnosti igračka ima, tem bolj zanimiva je za otroka. Enostavne vlaganke na primer otrok kaj hitro odloži, ker z njimi nima kaj početi.

Pravila, ki jih otrok upošteva pri igri, morajo biti zanj *razumljiva*.

Pomembna za otroka je tudi *velikost igračk*. Starši mislijo, da je za majhnega otroka majhna igračka, za velikega pa velika igračka. A to ne velja. Majhen otrok potrebuje *preproste* velike igrače, kot so npr. kocke in drugo. S takimi igračami se lahko ustrezno igra. Šele kasneje, ko postanejo otrokove rokce bolj spretne, izbiramo zanj manjše igračke.

Pri izbiri igračk za našega otroka moramo tudi *upoštevati material*, iz katerega so igračke narejene. Če je material, oziroma snov igračke prijetna za otroško rokco, se bo otrok z njo rad igral, drugače pa ne. Kljub raznim igračam iz plastičnih mas je še vedno za otroka najbolj priljubljena igračka iz lesa in blaga. Tudi z estetskega vidika so lepše kocke iz lesa kot pa iz plastične mase.

Upoštevati je potrebno tudi *obliko in barvo igračke*. Za majhne otroke mora biti oblika preprosta. Načičkane igrače nimajo za otroka prav nobene vrednosti. Precej pomeni poleg oblike tudi barva. Ta mora biti na igrački neobledljiva in ustrezati mora naravni barvi predmeta. Npr. medvedek naj bi bil temnorjav, muca siva, bela ali črna. Tako pa često opažamo roza kužke in svetlo-zelene mucke.

Vse igrače morajo biti tudi *močno narejene*. Otrok z njimi udarja, teka in jih postavlja na vse mogoče strani. Igračo ima vsak dan v roki in zelo je prizadet, če jo uniči.

Pomembno je tudi, da lahko otrok igračo *po svoje sestavlja in razstavlja*. Zato ne kupujmo otroku igrač, v katere ne more pogledati ali jih razstaviti in podobno. Saj se otrok pri takih »preskusih« uči, da so predmeti sestavljeni iz delov.

Ko kupujemo otroku igračo, jo moramo preceniti tudi z *zdravstvenega vidika*. Najboljše so igrače iz trdega lesa. To je plemenit material, ki si je že dokaj dobro utrl pot v proizvodnjo igrač. Mehak les pa skriva polno nevarnosti za otroka. Hitro se cepi, na poškodovanih mestih se nabira prah, nesnaga, a iveri ogrožajo otroka in pogosto povzročijo telesne poškodbe.

Izbirati moramo z *zdravstvenega vidika* tudi ustrezne barve. Obilica barv lahko zavre pri otroku razvoj čuta za barve, zato predlagajo zdravniki, naj se pri izbiri igrač starši omejijo na osnovne barve: modro, belo, rumeno, zeleno in rdečo in majhno črne barve. Zelena naj ima odtenek listnato zelene barve. To so sočasno tople barve, medtem ko modra in travnato zelena barva vplivata na igračah hladno, srebrna in siva pa nevtrarno. Paziti tudi moramo, da barve ne puščajo za seboj sledov, če jih otrok nosi v usta. Lahko ima barva na igrački strupene primesi, kar je pogosto pri zeleni barvi. Tudi kocke, kjer so nalepljene slike na majhni ploskvi in kjer se prepleta množica barv, za predšolskega otroka niso dobre. Preobremenjujejo mu vid. Risbe na kockah morajo biti preproste, sodobno zasnovane, z omejenim številom barv.

Otrokova igrača mora biti tudi taka, da jo lahko očistimo in operemo. Igrača tudi ne sme imeti ostrih robov, štrlečih konic, kot so ojnice koles itd. Razne punčke in živali imajo še vedno gumbe za izvabljanje zvoka. To je zelo nevarno, saj je ta gumbek že marsikateri otrok zmašil v nos ali ušesa. Prav tako so problem površno pritrjene steklene oči na medvedu, pajacu ali punčkah. Mnogokrat so se že znašli v grlu, sapniku ali ušesu majhnega otroka.

Igračka, ki jo otroku kupimo, mora biti podobna predmetu, ki ga predstavlja. Mucka mora biti po-

dobna mucki, kuža pa kužku. V naših trgovinah vidimo pogosto mucke, ki so podobne pravim spakam. S tako igračo otrok nima kaj početi. Taka igrača tudi ne more služiti svojemu namenu, da otroka vedri pa tudi uči.

Pogosto starši kupijo igračko, *ki je njim všeč*. Na primer lepo staro poštno kočijo. Kmalu bodo opazili, da otrok nima s to igračo kaj početi. Zavedati se moramo, da otrok hoče takšne igračke, ki predstavljajo predmete v njegovi neposredni bližini. Spominjam se, kako je hčerka v izložbi pokazala mucko in rekla: »Mama, glej bav, bav!« In muca v izložbi zares ni bila podobna mucu.

Pogosto damo odrasli otroku takšne igračke, ki smo jih imeli sami kot otroci najraje. Otrok hoče imeti igrače sedanjosti in igrače, podobne predmetom, ki jih sreča v svojem okolju.

Nekateri otroci želijo *posebne igračke*. Najraje imajo npr. majhnega mehanika, drugi si želijo samo barvic in papirja, nekatere punčke bi želele ves dan šivati, druge pa se igrajo samo s tablo, zvezki in kredo. Pogosto se že v predšolskem in kasneje v šolskem obdobju pri igri pokažejo otrokovi interesi, vendar ti še niso stalni.

Ali je potrebno, da izbiramo za *punčko in fantka posebne igračke*? Tako ostre meje skoraj ne moremo več potegniti. Saj če pogledamo na delo odraslih ljudi, danes skoraj ni več meje med delom žene in moža. Zato danes ni čudno, če se fantek igra s posodicami ali če punčka dela poskuse z mladim kemikom ali elektropionirjem (kemičnim in električnim materialom). Pozitivne vplive tehničnih igračk bo punčka kaj kmalu lahko izkoristila doma in kasneje pri navajanju na poklic. V gospodinjstvu imamo sedaj toliko tehničnih pripomočkov, na katere se mora otrok navaditi, da zna z njimi hitro ravnati. Danes, ko ni več tako strogo ločene

meje med igračkami za punčke in za fantke, si jih tudi sestra in bratec pri igri lahko izmenjata.

Pri nakupu igrače pa moramo dobro paziti, da bo *ustrezala otrokovi telesni in duševni starosti*. Katere igrače izbiramo v posameznih obdobjih za otroka, bomo prikazali v enem izmed naslednjih poglavij. Tudi otroci, ki se duševno malce počasneje razvijajo, potrebujejo druge igračke kot normalno razviti otroci. Igrače morajo ustrezati stopnji njihovega duševnega razvoja. Če je na primer petletni otrok na duševni stopnji dve leti starega otroka, potrebuje igrače, ki jih dajemo dveletnemu otroku. Še posebno pa moramo paziti, da imajo veliko igralnih možnosti in da razvijajo spretnost rokice, da so lepo pobarvane in da ustrezajo otroku tudi z zdravstvenega vidika.

Pri izbiri igračk pa je najpomembnejša funkcija igrače, to pomeni, da igrača, ki jo damo otroku, *služi določenemu namenu*.

Igrače bi lahko razdelili takole: *baby igračke*: to so vežbalne igračke. V prvih igrah otrok nehote uri svoje čute in telesne in duševne sposobnosti. (To so ropotuljica, razni obročki.)

Igrače, ki spodbujajo otroka h gibanju: žoga, vozički itd.

Igrače, s katerimi otrok gradi, oblikuje: stavbni material, konstruktorji, tehnične igrače.

Igrače za fantazijske igre.

Trdna izdelava, trpežnost igrače in njen estetski videz so prav tako pomembni činitelji, ki določajo vrednost igrače. Mnogo igrač ne ustreza estetskim zahtevam, tako npr. nekatere gumijaste figurice in živali, ki prav odbijajo. Po navadi so to slabi posnetki Walt Disneyevih živali. Če otroku kupimo tako ali podobno kičasto igračo, mu kvarimo estetski okus. Posebno še velja ta ugotovitev za igračke za ljubkovanje. Tu mislimo na medveda, zajčka,

mucko, punčko in še druge igračke. Tovrstne igračke so otrokovi tovariši, prijatelji, na katere se naveže in jih močno vzljubi. Prav tako morajo biti še posebej ljubke, prijetno mehke, da otrok ob prijemanju čuti ugodje. Karikature živali so sprejemljive za odrasle, otrokom niso všeč.

Igrača, ki jo damo otroku, naj bo tudi *preprosta*. Zavedati se moramo, da otrok vse, kar igrači manjka, nadomesti s svojo bogato domišljijo. Če damo, oziroma kupimo majhnemu otroku do potankosti izdelane igrače, vzamemo njegovi domišljiji možnost, da bi se uveljavila, in pripravimo otroka ob najlepše, kar ima. Saj otroci znajo vse iz vsega narediti.

Najraje se otrok *igra zunaj*, na igrišču, dvorišču ali v gozdu prenaša pesek, zemljo, rad pleza in poliva zemljo z vodo. A tudi pri takih igrah zunaj ne sme biti otrok preveč prepuščen samemu sebi, ni pa tudi dobro, če preveč nad njim bedimo. Odrasli se moramo modro in preudarno približati svetu otrokove igre, pa se bodo potem tudi otroci raje podredili našim zahtevam.

ZA IGRAČE NI POTREBNO MNOGO DENARJA

Napačno mislijo starši, da bo otrok najsrečnejši z dragoceno igračo. Pogosto se take igračke razveseli samo za trenutek in jo nato zavrže.

Najbolj bomo otroka navezali nase, če mu bomo sami naredili igračko. Lahko letalo iz papirja, avtomobil iz škatle, v kateri so bili čevlji, voziček za punčko iz stare krušne košarice in podobno. Take igrače imenujemo *priložnostne igrače*. Te imajo za otroka vsestransko vzgojno vrednost. Otrok je zaposlen, ko nas opazuje. Veliko se ob tem nauči in tudi vidi, kako predmet nastaja. Istočasno pa je s starši v ljubeznivem odnosu.

Za priložnostne igračke je potrebno imeti le malo domiselnosti, pridne roke in dobro voljo. Take igračke za otroka lahko izdelujemo tudi na prehodu iz gozdnih sadežev in vejic. Spomnimo se samo prijetnih možicev iz divjega kostanja in želoda, piščalk iz vrbovih vejic in podobno. Videli bomo, da jih bo otrok potem poskušal sam izdelovati.

KAKO IZBIRAMO OTROKU IGRAČE

Igrača mora ustrezati otrokovi starosti in otrokovi sposobnosti. Da bomo lažje izbirali in nakupovali, bomo na kratko prikazali razpredelnico naših igračk za razna razvojna obdobja. Omenila bom predvsem tiste igrače, ki so v naši prodaji ali pa jih starši sami lahko naredijo otroku.

Igračke za dojenčka od prvega meseca do konca leta

V prvem letu si uri otrok vid, sluh, uči se prijemat, uči se sedeti, hoditi in tekati. Za pomoč potrebuje prve igračke.

Igračke od rojstva do tretjega meseca

Nad košek ali posteljico obesimo svetleče se predmete. Lahko je to svetel papir ali košček blaga. Tudi na voziček obesimo verigo zvonečih kroglic. Ko se bo otrok peljal z vozičkom, bodo le-te prijetno rožljale. Kasneje, ko bo otrok shodil, jih bo

uporabil v druge namene. Po tretjem letu pa jih bo lahko nital na nitko.

V tretjem mesecu damo otroku tudi ropotuljico, ki pa mora biti po izdelavi preprosta, ustrezno zvočna in tudi z medicinskega vidika neoporečna. Otrok bo kaj kmalu pričel z njo udarjati in mahati naokoli in paziti je treba, da se ne razleti na koščke.

Igrače od 3. do 9. meseca

Malce bolj sestavljene ropotuljice.

Plavajoče živali, račke, ribice. Te mati da otroku v vodo ob kopanju. Otrok nosi v tem obdobju tudi razne predmete v usta, zato so ustrezne ropotuljice, ki so vklenjene v obroč. Ta obroč je narejen iz ustrezne mase, ki jo otrok lahko nosi v usta in drgne z njim čeljusti.

Otrok se na tej razvojni stopnji razveseli z žogico, ki jo da v vodo, ko ga mati kopa. Ta žogica naj bo iz celuloida ali druge mase, ki ima v svoji notranjosti dobro zaprte predmete, ki ropotajo.

Igrače za starost šest do devet mesecev

Poseben sedež, da se otrok počuti ugodno. Najbolje je, da ga starši sami improvizirajo. Na stol brez naslonjala, ki ga obrnejo narobe, razprostrejo močno plenico, na katero se otrok usede in se po mili volji giblje.

Priporočljivi so lončki iz plastične mase ali kocke, ki jih otrok vtika drugo v drugo. Ti lončki naj bodo živih barv, da bodo otroku dajali veliko priložnosti za igro.

Živalce najbolje iz materiala, ki se dobro čisti. Te živalce otrok stiska, da dobi razne zvoke, jih meče iz košarice ali stajice. Iste igrače tudi damo otroku v kad pri kopanju. Mnogokrat pomagajo otroku premagati strah pred vodo.

Zelo rad se otrok v tem obdobju igra z lončkom in žličko. Lonček, ki se ne razbije, in žlička sta za otroka v tem obdobju prijetni igrački.

Igračke za devet do dvanajst mesecev

Žoga, ki naj bo primerna, da jo otrok lahko drži v svojih ročkah. Lahko je iz mehkega blaga, gume ali plastike. Žoga iz blaga je predvsem primerna za igro v stajici, ker je zelo mehka in za otrokovo ročko primerna in prijetna. Žoga pa, s katero se otrok igra v sobi, mora biti tako velika, da se ne more zakotaliti pod omaro. Žoga spremlja otroka skozi vsa razvojna obdobja.

Zvočne kocke, ki naj bodo živo pisane barve,
košarica z velikimi ščipalkami za perilo,
živali za stiskanje,
polivinilaste vrečke.

Igračke za starost enega leta do enega leta in pol

Punčka za metanje. Otrok jo zelo vzljubi in jo ima za priljubljeno igračo nekaj let.

Živalce na vrvici kot voziček,
vedro in lopatka,
stolček z glavico konjička,
gugalni konjiček,
preprost voziček, na katerega otrok lahko naloži
kocke in ga lahko dobro vleče,
srednjevelike žoge,
kocke lepih barv, a majhnih oblik oziroma velikosti,
škatile, ki jih otrok z lahkoto odpira in zapira,
barvni veliki gumbi (tako veliki, da jih ne more
stlačiti v usta),
lončki za vlaganje ali razstavljanje,
živalce za v vodo,
mehke živalce — medvedek,
punčke iz blaga,

slikanice — na sliki naj bo samo en predmet v svetlih barvah. Strani slikanice morajo biti trde, da jih otrok ne more raztrgati.

Igrače za starost dve do dve leti in pol

Preprost avtomobil iz lesa, kolesa morajo biti dobro pritrjena,
vedro, lopatka,
preprost lesen vlak — vagončki za spajanje,
tricikel,
gugalni konj,
večje, lahke, votle kocke,
majhne pisane lesene kocke (cilindri, kvadrati),
košarice,
punčke,
voziček za punčko,
posteljica za punčko, ki pa mora biti tako stabilna, da se otrok lahko vanjo vsede,
posodice,
barvne kredice ali vodne barvice, da otrok z njimi riše s prstom;
navadne kocke na vozičku,
zvočne kocke,
živali na kolesih,
piščalka,
žoga.

Igrače za starost 3 let

tricikel,
avtomobil,
preprosta železnica,
gugalni konj,
samokolnica, razna vozila,
žoga,
lesene kocke raznih oblik,
punčka z oblekcam,

pohištvo,
jedilni pribor,
posode,
likalnik,
metla, smetišnica,
kladivo,
barvne kredice, čopič, papir,
plastelin,
plavajoče živali,
lojtrnik,
medved,
vedro, lopata,
štedilnik,
leseni valjar,
tabla za risanje,
pin kocke,
palčice za polaganje,
barvni liki za sestavljanje,
orodje.

*Igračke od četrtega do šestega leta — igrače,
s katerimi otrok posnema različne dejavnosti*

pohištvo,
pribor za čaj, za vodo,
punčke,
voziček s punčko (miniaturno),
hladilnik,
stroj za pranje perila,
kuhinjska posoda,
likalnik, posteljica s posteljnino,
pribor za toaleto,
mali medvedek.

Igrače za oponašanje različnih poklicev

predmeti za igro »trgovina«,
punčka v beli obleki,

pribor za zdravnika,
pribor za brivca,
telefon,
vrtno orodje,
bencinska črpalka,
domače živali,
mali avtomobil.

Prometna sredstva

avtobus,
letalo,
raketa,
avto Rdečega križa,
osebni avto,
dirkalni avto,
železnica.

Igrače za ljubkovanje

medved,
kužek,
mucka,
punčka,
pajacki.

Igrače za kreacijo

To so tiste igračke, ki s svojimi elementi dajejo otroku možnost, da sam oblikuje, sestavlja in gradi različne predmete. S temi igračami si otrok razvija ustvarjalne sposobnosti, samoiniciativo, delovne navade in vzdržljivost. Zaradi tega imajo omenjene igrače veliko vzgojno vrednost;

lesen gradbeni material,
konstruktor Cipek-Capek,
igra mozaik,
vlak konstruktor,
lego kocke.

Igrače za različne aktivnosti

mala tkalka,
punčka z oblekcam,
mala šivilja,
vlaganka — gozdne živali,
kocke z nalepljenimi slikami,
kocke z naslikanimi živalmi,
knjiga s slikami za izrezovanje in nalepljanje,
kaleidoskop.

Igrače za likovno in glasbeno izživljanje

Otrok se v tem razvojnem obdobju rad izraža na različne načine. Rad slika, riše, modelira in pripoveduje. Za vse to so mu potrebne igrače, s katerimi se lahko po svoje izraža. Otrok zelo rad vzame v roke vodne barvice, barvne kredice, svinčnik, zemljo in plastelin.

Za muzikalno izražanje pa so za otroka potrebni razni mali instrumenti ritmičnega in melodičnega tipa;

blok za risanje, papir,
vodne barvice,
barvne kredice,
škarje,
plastelin,
glina,
slikanice,
klavirček,
majhna harmonika, ustna,
tamburica,
metalofon,
boben,
triangel.

Igrače za dojemalne igre

slikanice,
pravljice,

lutke,
gramofonske plošče.

Igrače za svoboden prostor

Kot smo že omenili, imajo velik pomen za razvoj socialnega in etičnega čuta pri otroku družabne igre. Te tudi zadovoljujejo otrokovo potrebo po skupini soigralcev.

Dajejo tudi otroku možnost, da se giba na svežem zraku;

domine,
vrtno orodje,
garnitura za pesek,
smuči,
vrvice za skakanje,
roler-skira,
žoga,
badminton.

Igrače za prva leta v šoli

Matador,
Legosistem,
plastelin drsalke,
material za ročna dela,
barvice,
šah,
»človek, ne jezi se«,
domine,
otroški šivalni stroj,
orglice,
metalofon,
kolebnica,
kegljišče,
vesela prometna igra,
Po Jugoslaviji,
Mehanotehnika,

škarje,
veseli ribolov,
slikanice,
pravljice,
električna železnica,
žoga,
razno orodje.

Igrače od desetega leta dalje

mladi tehnik — mali kemik,
elektropionir,
Mehanotehnika,
šah,
fotoaparati,
električna železnica,
elektromotor,
vesela prometna igra,
žoga,
podvodna maska,
kegljišče,
halma,
marokino,
Po Jugoslaviji,
barvne krede, zidne krede, tempera.

KAZALO

Uvod	7
Otrok in igra	9
Otrok naj se igra	15
* Otrokova igra in odrasli	21
Ta otrok pa se ni igral	23
V igri se otrok pripravlja za življenje	31
* Otrokova igra v raznih razvojnih obdobjih	33
* Kakšne naj bodo igračke za našega otroka	55

Slavica Pogačnik-Toličič
OTROK IN IGRA

Zbirka »Mala knjižnica za starše«

Urejuje Milica Bergant

Oprema Karel Hrovatin

Izdalo časopisno založniško podjetje
»Ljudska pravica« Cankarjeva založba
v Ljubljani

Tiskala Železniška tiskarna
v Ljubljani 1966

V ZBIRKI KNJIŽNICA ZA STARŠE SO DOSLEJ IZŠLA
NASLEDNJA DELA:

JAN MAKAROVICH: OTROK PRED IZBIRO POKLICA
SLAVICA POGAČNIK-TOLIČIČ: VZGOJA OTROKA
K ČISTOČI V PRVIH LETIH

JOŽE VALENTINČIČ: KAKO POMAGAMO OTROKU
PRI UČENJU

Dr. MILICA BERGANT — VINKO SKALAR: MOJ
OTROK NA KRIVI POTI

Dr. FRANC PEDIČEK: PUBERTETA — DRUGO ROJ-
STVO

Dr. MILICA BERGANT — dr. ZDENKA HUMAR:
STRAH OVIRA OTROKOV RAZVOJ

V KRATKEM IZIDE:

Dr. FRANC PEDIČEK: MLADOSTNIKOVE ZADREGE
LEOPOLD IN MILONA BREGANT: OTROK V STISKI
ZORAN JELENC: MOTNJE IN TEŽAVE NAŠEGA ŠO-
LARJA

Dr. ZLATICA HRIBAR: MOJ OTROK JECLJA

Dr. MIROSLAV VRABEC: MOJ OTROK IN FILM

Let 7.12.66

Otrok in igra

Otrok naj se igra

Otrokova igra in odrasli

Ta otrok pa se ni igral

V igri se otrok pripravlja za življenje

Otrokova igra v raznih razvojnih obdobjih

Kakšne naj bodo igračke za našega otroka

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS

00000273463

